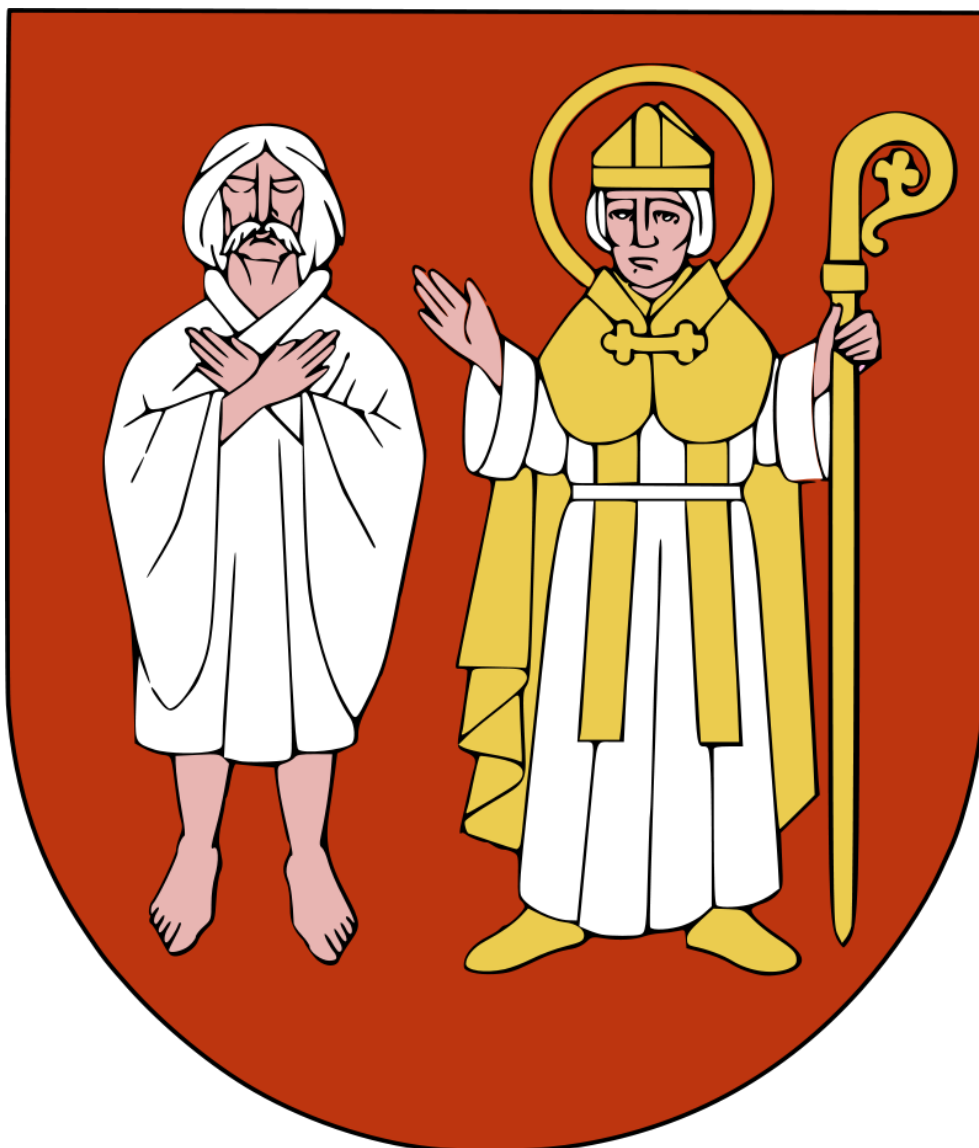

Fundacja Inicjatyw Menedżerskich

Strategia Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030

Fundacja Inicjatyw Menedżerskich, ul. Żołnierzy Niepodległej 5/7, 20-078 Lublin
tel./fax: (+48) 81 532 14 25; tel.: (+48) 81 441 33 44; email: biuro@fim.org.pl

www.fim.org.pl

NIP: 712-308-96-56 KRS: 0000290822

Organ rejestrujący: Sąd Rejonowy Lublin – Wschód w Lublinie z siedzibą w Świdniku,
VI Wydział Gospodarczy – Krajowy Rejestr Sądowy

Spis treści

1. Podstawa prawna i zakres rzeczowy	2
2. Synteza diagnozy przestrzennej, społecznej i gospodarczej	3
3. Analiza SWOT	8
4. Wizja gminy Łaziska	10
5. Wyznaczone cele oraz kierunki działań	10
6. Oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia	15
7. Obszary Strategicznej Interwencji	17
8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Łaziska	20
9. Spójność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym i regionalnym	29
10. System realizacji Strategii	32
11. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych	34
12. Monitoring i ewaluacja Strategii	36
13. Ramy finansowe i źródła finansowania Strategii	37
14. Udział społeczności lokalnej w procesie przygotowania Strategii	39
Spis tabel	40
Spis map	40
Spis rysunków	40

1. Podstawa prawna i zakres rzeczowy

Strategia Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 przygotowana została zgodnie z zapisami ustawy z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym oraz ustawy z dnia 6 grudnia 2006 roku o zasadach prowadzenia polityki rozwoju. Na podstawie zmian do obu ustaw wprowadzonymi w listopadzie 2020 roku dokument strategiczny na poziomie gminnym nabrał dodatkowego znaczenia, uzyskał podstawę prawną oraz opracowane zostały dla niego obowiązkowe elementy.

Najważniejszym powodem wpływającym na potrzebę opracowania niniejszego dokumentu jest brak obowiązującej aktualnie strategii gminy Łaziska. Ramy czasowe poprzedniej strategii zakończyły się w roku 2020. Dlatego niezbędnym jest stworzenie nowej Strategii Rozwoju Gminy, która określi najważniejsze kierunki rozwojowe na najbliższe lata oraz stanowić będzie podstawowy dokument, do którego dostosowana będzie lokalna polityka przestrzenna, społeczna i gospodarcza.

Proces tworzenia Strategii podzielony został na kilka etapów rozpoczynających się od diagnozy sytuacji gminy, a kończących się na wyznaczeniu kierunków działań.

Rysunek 1. Kolejne etapy procesu opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030

Źródło: opracowanie własne

2. Synteza diagnozy przestrzennej, społecznej i gospodarczej

Pierwszym etapem opracowania Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 była diagnoza jej sytuacji przestrzennej, społecznej oraz gospodarczej przygotowana zgodnie z zasadą rzetelności (precyzyjne opisanie sytuacji gminy poprzez tabele, rysunki, mapy oraz wykresy), aktualności (analiza najbardziej aktualnych, spójnych danych) oraz istotności (pokazanie danych znaczących dla procesu przygotowania Strategii). Poniżej zaprezentowane są wynikające z niej najważniejsze wnioski ujęte w formie syntezy pięciu głównych obszarów tj.:

- Uwarunkowań przestrzennych;
- Uwarunkowań społecznych;
- Uwarunkowań gospodarczych;
- Uwarunkowań infrastrukturalnych;
- Uwarunkowań finansowych.

Synteza diagnozy uwarunkowań przestrzennych

1. Gmina Łaziska położona jest w zachodniej części województwa lubelskiego oraz powiatu opolskiego przy granicy z województwem mazowieckim.
2. Z fizycznogeograficznego punktu widzenia gmina Łaziska zlokalizowana jest w makroregionie Wyżyny Lubelskiej oraz u zbiegu trzech mezoregionów – Małopolskiego Przełomu Wisły, Wzniesień Urzędowskich oraz Obniżenia Chodelskiego.
3. Gmina Łaziska podzielona jest administracyjnie na 24 sołectwa, w których znajduje się 25 miejscowości.
4. Ponad 65% powierzchni gminy pokrywają użytki rolne, z których zdecydowana większość (60,55%) stanowią sady o łącznej powierzchni ponad 4 300 hektarów.
5. Tereny zadrzewione stanowią 25,3% powierzchni gminy.
6. Najważniejszymi wodami powierzchniowymi gminy jest rzeka Wisła oraz jej dopływ Martwica. Na terenie gminy nie występują akweny wodne.
7. Prawie całe terytorium gminy pokryte jest różnymi formami ochrony przyrody.
8. Klimat gminy Łaziska jest typowy dla tej części kraju, a szczególnie pozytywnym jego aspektem jest wysoki poziom nasłonecznienia.

Synteza diagnozy uwarunkowań społecznych

1. Populacja gminy Łaziska ulega stopniowemu zmniejszeniu od 2018 roku. Całkowity spadek pomiędzy rokiem 2017 a 2021 wyniósł 6,48%.
2. W najbliższych latach prognozowany jest dalszy spadek liczby mieszkańców gminy.
3. W latach 2017-2021 w gminie Łaziska występował ujemny przyrost naturalny.
4. W latach 2017-2021, z wyjątkiem roku 2018, więcej mieszkańców opuszczało gminę Łaziska niż się do niej wprowadzało. Dane w tym zakresie są jednak w ostatnich latach zbliżone do wyrównanych.
5. Większość nowych mieszkańców w gminie Łaziska przyjeżdżała do niej z terenów miejskich. Również osoby wyjeżdżające z gminy przenoszą się częściej do miast.

6. Gminę Łaziska zamieszkuje więcej kobiet niż mężczyzn.
7. Kobiety przeważają wśród najmłodszych oraz najstarszych grup wiekowych mieszkańców gminy.
8. Osoby w wieku produkcyjnym stanowią coraz mniejszy odsetek mieszkańców gminy. Z kolei udział osób w wieku poprodukcyjnym w populacji gminy stale rośnie. Wiąże się to ze zjawiskiem starzenia się społeczeństwa.
9. Najczęstszymi powodami udzielania pomocy społecznej w gminie w roku 2021 były ubóstwo, bezrobocie, niepełnosprawność oraz długotrwała lub ciężka choroba.
10. Liczba rodzin, którym udzielona została pomoc społeczna stopniowo spada na przestrzeni ostatnich lat.
11. Wśród najczęściej wypłacanych świadczeń w gminie Łaziska znajdują się świadczenia wychowawcze (500+), zasiłki rodzinne i dodatki do nich oraz zasiłki pielęgnacyjne. Całkowity koszt wszystkich świadczeń w roku 2021 wyniósł ponad 6 milionów złotych. Koszty te stopniowo rosną w ostatnich latach.
12. Liczba osób i rodzin objętych środowiskową pomocą społeczną w gminie Łaziska spadła pomiędzy 2017 a 2021 rokiem o blisko połowę.
13. Coraz więcej beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej nie przekracza kryterium dochodowego.
14. Na terenie gminy Łaziska nie działają ośrodki wsparcia.
15. Na terenie gminy Łaziska funkcjonuje jeden gabinet podstawowej opieki zdrowotnej.
16. Liczba porad lekarskich udzielanych mieszkańcom gminy Łaziska rośnie, co świadczyć może o rosnących potrzebach w tym zakresie.
17. Na terenie gminy działa jedna apteka.
18. Na terenie gminy funkcjonuje 12 jednostek Ochotniczej Straży Pożarnej, które stanowią główną odpowiedź na zagrożenia bezpieczeństwa publicznego.
19. W ostatnich latach wzrosła liczba zdarzeń wpływających na bezpieczeństwo publiczne w gminie Łaziska. Najwięcej z nich stanowią zagrożenia miejscowe oraz pożary.
20. Zachodnia część gminy Łaziska prawie w całości stanowi teren zwiększonego zagrożenia powodziowego związanego z Wisłą.
21. Na terenie gminy nie funkcjonuje żaden żłobek lub klub dziecięcy.
22. Populacja dzieci w wieku do lat 3 zmniejsza się.
23. Na terenie gminy nie funkcjonuje żadne przedszkole. Działają cztery oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych.
24. Do placówek opieki przedszkolnej uczęszcza ok. 60% populacji dzieci w wieku przedszkolnym, co stanowi wynik dość niski.
25. Na terenie gminy działają 4 szkoły podstawowe zapewniające 321 miejsc. W roku 2021 uczęszczało do nich 266 uczniów. Liczba ta stanowi znaczny spadek w porównaniu do lat poprzednich.
26. Wskaźnik skolaryzacji netto w gminie Łaziska wynosi niecałe 70% i regularnie spada.
27. Najważniejsze zabytki gminy Łaziska znajdują się w jej zachodniej części w pobliżu miejscowości Piotrawin oraz Kamień.

28. Dwa zabytki w gminie Łaziska wpisane są do rejestru Narodowego Instytutu Dziedzictwa, a 15 do rejestru prowadzonego przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.
29. Przy Gminnej Bibliotece w Łaziskach pełniące funkcję Domu Kultury działa wiele zespołów i grup krzewiących lokalną kulturę.
30. Na terenie gminy działa 13 świetlic wiejskich.
31. Dziedzictwo kulturowe oraz obszary cenne przyrodniczo stanowią najważniejsze zasoby potencjału turystycznego gminy Łaziska.
32. Przez gminę przebiega Szlak Nadwiślański PTTK.
33. Baza noclegowa gminy skupiona jest na miejscowości Piotrawin.
34. Baza obiektów rekreacyjno-sportowych w gminie Łaziska jest dość mała.
35. Udział mieszkańców gminy Łaziska w wyborach powszechnych ulega stałemu wzrostowi.
36. Na terenie gminy działają 24 stowarzyszenia. Liczba stowarzyszeń w przeliczeniu na 1000 mieszkańców jest wynosi ponad 5, co jest wynikiem wyższym od powiatu opolskiego oraz województwa lubelskiego.

Synteza diagnozy uwarunkowań gospodarczych

1. Poza sektorem rolniczym w gminie Łaziska pracuje ok. 300 osób. Liczba tych osób wzrasta w ostatnich latach.
2. W tej grupie zdecydowaną większość stanowią kobiety.
3. Liczba osób bezrobotnych w roku 2021 wyniosła 130 mieszkańców i stanowiła znaczny spadek w stosunku do roku poprzedniego.
4. W tej grupie również większość stanowią kobiety.
5. W grupie bezrobotnych duży odsetek stanowią osoby do 30 roku życia.
6. Ponad 70% osób bezrobotnych stanowią osoby trwale bezrobotne. Liczba ta rośnie w ostatnich latach.
7. Odsetek osób bezrobotnych w populacji osób w wieku produkcyjnym w gminie Łaziska w roku 2021 wyniósł 4,80% i był niższy od wyniku powiatu opolskiego oraz województwa lubelskiego.
8. Liczba działających na terenie gminy Łaziska podmiotów gospodarczych stale rośnie.
9. Zdecydowana większość z tych podmiotów zatrudnia od 1 do 9 pracowników.
10. Na terenie gminy nie funkcjonują podmioty gospodarcze zatrudniające powyżej 50 osób.
11. Blisko 80% podmiotów gospodarczych to osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą.
12. Najważniejszy sektor wśród podmiotów gospodarczych w gminie Łaziska stanowi handel hurtowy, detaliczny (w tym naprawa pojazdów mechanicznych), przetwórstwo przemysłowe, budownictwo oraz transport i gospodarka magazynowa.
13. W rolnictwie pracuje ponad 2 700 mieszkańców gminy, z czego ponad 53% stanowią mężczyźni.
14. Osoby poniżej 35 roku życia stanowią niewielki odsetek zatrudnionych w rolnictwie.
15. Na terenie gminy działa ponad 1 100 gospodarstw rolnych, z czego większość stanowią te o małej powierzchni od 1 do 6 hektarów. Średnia wielkość gospodarstwa wynosi 5,79 hektara.

16. Blisko 70% powierzchni gospodarstw rolnych w gminie Łaziska stanowią sady.

Synteza diagnozy uwarunkowań infrastrukturalnych

1. Przez teren gminy Łaziska biegnie obecnie jedna droga wojewódzka stanowiąca najważniejszy element jej infrastruktury komunikacyjnej.
2. Most nad Wisłą w Kamieniu stanowi kluczowy element dostępności zewnętrznej gminy. Jest on jedną z głównych przepraw komunikacyjnych w tym rejonie.
3. Całkowita długość dróg w gminie wynosi 154 km.
4. Połączenia komunikacji zbiorowej pomiędzy gminą Łaziska a sąsiednimi gminami są mocno ograniczone i rzadkie.
5. Liczba budynków mieszkalnych oraz mieszkań w gminie Łaziska utrzymuje się na poziomie ok. 1 750.
6. Liczba nowych mieszkań oddawanych do użytku rośnie w ostatnich latach.
7. Ponad 94% mieszkań oraz prawie wszyscy mieszkańcy gminy Łaziska posiadają dostęp do sieci wodociągowej.
8. Gmina Łaziska nie posiada sieci kanalizacyjnej.
9. Wyposażenie mieszkań w gminie w infrastrukturę techniczno-sanitarną ulega stopniowej, niewielkiej poprawie.
10. Jeden mieszkaniec gminy Łaziska produkuje średnio ok. 151 kg odpadów komunalnych w roku.
11. Łączna ilość zebranych odpadów w gminie przekracza 700 ton w roku. Ilość ta rośnie na przestrzeni ostatnich lat.
12. Odpady selektywne stanowią ok. 33% całości zbieranych odpadów komunalnych.
13. Wśród odpadów selektywnych największy odsetek stanowią tworzywa sztuczne, szkło oraz odpady wielkogabarytowe.

Synteza diagnozy uwarunkowań finansowych

1. Dochody gminy Łaziska wyniosły w roku 2021 ok. 26 milionów złotych. W badanym okresie dochody ulegały stopniowemu wzrostowi.
2. Natomiast dochody własne gminy w tym samym okresie nie wzrosły tak wyraźnie. W roku 2021 wyniosły 5,5 miliona złotych.
3. Największym źródłem środków finansowych gminy jest budżet państwa.
4. Największym źródłem dochodów własnych gminy jest udział w podatkach dochodowych od osób fizycznych i prawnych oraz podatek rolny i od nieruchomości.
5. Dochody w przeliczeniu na mieszkańca gminy wyniosły w roku 2021 ponad 5 500 zł i były zbliżone do powiatu opolskiego i województwa lubelskiego.
6. Wydatki gminy Łaziska w roku 2021 wyniosły ponad 21,5 miliona złotych.
7. Zdecydowana większość wydatków w gminie Łaziska stanowią wydatki bieżące. Wydatki majątkowe stanowiły dość duży odsetek w roku 2019 (ponad 30%) oraz 2020 (ponad 15%).
8. Najwięcej środków finansowych gminy przeznaczanych jest oświatę oraz wydatki związane ze wsparciem rodzin.

9. Wydatki w przeliczeniu na mieszkańca gminy wyniosły w roku 2021 ponad 4 600 zł i były wyraźnie niższe od powiatu opolskiego oraz województwa lubelskiego.
10. Z wyjątkiem roku 2019, dochody gminy Łaziska każdego roku przewyższały ponoszone przez nią wydatki.
11. Zdecydowana większość środków zewnętrznych pozyskiwanych w gminie Łaziska pochodziła z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Lubelskiego 2014-2020.

3. Analiza SWOT

Jednym z najpopularniejszych narzędzi służących do oceny aktualnej sytuacji jednostki samorządu terytorialnego jest tzw. analiza SWOT. Jej celem jest zebranie w jednym miejscu silnych (S – Strengths) oraz słabych (W – Weaknesses) stron wynikających z uwarunkowań wewnętrznych oraz oszacowanie najważniejszych szans (O – Opportunities) oraz zagrożeń (T – Threats), związanych najczęściej z uwarunkowaniami zewnętrznymi.

Poniższa tabela prezentuje analizę SWOT stworzoną na podstawie syntezy diagnozy przestrzennej, społecznej i gospodarczej gminy Łaziska.

Tabela 1. Analiza SWOT gminy Łaziska

	Silne strony	Słabe strony	
S	- Atrakcyjne turystycznie położenie geograficzne związane w szczególności z licznymi cennymi obszarami przyrodniczymi - Silne dziedzictwo kulturowe związane z lokalną historią - Cenne i atrakcyjne zabytki zlokalizowane w szczególności w zachodniej części gminy - Most nad Wisłą w miejscowości Kamień pełniący istotną funkcję komunikacyjną - Duży potencjał rolniczy gminy związany w szczególności z sadownictwem - Stale rosnąca liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy - Spadająca liczba osób bezrobotnych - Rosnąca liczba osób zatrudnionych poza rolnictwem - Stopniowy spadek liczby rodzin, którym udzielana jest pomoc społeczna - Stopniowy spadek liczby osób objętych środowiskową pomocą społeczną - Dobrze funkcjonująca Gminna Biblioteka pełniąca również funkcję Domu Kultury	- Malejąca populacja mieszkańców gminy - Starzejące się społeczeństwo gminy - Brak funkcjonujących dziennych lub całodobowych ośrodków wsparcia na terenie gminy - Brak sieci kanalizacyjnej na terenie gminy - Brak infrastruktury rowerowej - Brak instytucji opieki nad dziećmi do lat 3 tj. żłobków lub klubów dziecięcych - Niski odsetek dzieci w wieku przedszkolnym objętych opieką funkcjonujących w gminie oddziałów przedszkolnych - Duży odsetek osób młodych wśród bezrobotnych - Bardzo duży odsetek osób długotrwale bezrobotnych - Negatywny przyrost naturalny - Negatywne saldo migracji - Brak gabinetów specjalistycznej opieki zdrowotnej na terenie gminy - Brak dużych przedsiębiorstw zatrudniających powyżej 50 osób - Rosnąca liczba występujących na terenie gminy zagrożeń dla bezpieczeństwa publicznego	W

	• Wysoki poziom dostępu mieszkańców gminy do sieci wodociągowej • Duża liczba działających świetlic wiejskich • Rosnąca aktywność mieszkańców wyrażająca się w rosnącej frekwencji wyborczej • Dobry poziom wyposażenia mieszkań w gminie w infrastrukturę techniczno-sanitarną • Rosnące dochody gminy • Dochody gminy przewyższają ponoszone przez nią wydatki	• Znaczne obszary terytorium gminy są zagrożone powodziami związanymi z biegiem Wisły • Duża liczba dzieci w wieku nauczania podstawowego uczęszcza do szkół położonych poza granicami gminy • Słabe połączenia komunikacji zbiorowej pomiędzy gminą a bliskimi oraz dalszymi ośrodkami powiatowymi oraz wojewódzkimi • Niski poziom zbieranych odpadów selektywnych w stosunku do całości zbieranych odpadów komunalnych • Niedostatecznie rozbudowana infrastruktura rekreacyjno-sportowa	
	Szanse	Zagrożenia	
O	• Rozwój turystyki na terenie gminy • Rozbudowa bazy noclegowej, w szczególności agroturystycznej • Wykorzystanie mostu nad Wisłą w miejscowości Kamień do zachęcenia przyjezdnych do zatrzymania się w gminie • Dalszy rozwój specjalizacji sadowniczej i tworzenie na jej podstawie lokalnej tożsamości gospodarczej • Pozyskiwanie środków zewnętrznych, w szczególności w ramach perspektywy finansowej 2021-2027 UE. • Współpraca z gminami sąsiadującymi w ramach wspólnych wyzwań • Wzrost świadomości mieszkańców w zakresie ochrony środowiska i segregacji odpadów	• Prognozowany dalszy spadek populacji mieszkańców gminy • Wzrastająca emigracja młodych mieszkańców do większych ośrodków miejskich • Postępujący proces starzenia się społeczeństwa gminy • Niekorzystne dla jednostek samorządu terytorialnego zmiany ustawodawstwa • Utrzymujące się negatywne trendy ekonomiczne w Polsce • Zagrożenia zewnętrzne takie jak pandemia oraz konflikty zbrojne w innych krajach mające wpływ na społeczeństwo oraz gospodarkę	T

Źródło: opracowanie własne

Powyższe najważniejsze silne i słabe strony w połączeniu z szansami i zagrożeniami tworzą podstawę do opracowania pożądanego stanu gminy Łaziska po okresie realizacji Strategii.

4. Wizja gminy Łaziska

Wyrazem pożądanego stanu gminy Łaziska opracowanego na podstawie analizy SWOT jest poniższa wizja gminy:

Gmina Łaziska miejscem atrakcyjnym dla mieszkańców, turystów oraz przedsiębiorców dzięki rozbudowanej infrastrukturze społecznej i komunikacyjnej oraz unikatowemu charakterowi kulturowemu i przyrodniczemu.

Wizja wyraża w krótki sposób ostateczny efekt realizacji Strategii. Pokazuje ona gminę Łaziska jako miejsce atrakcyjne dla mieszkańców, z którym mogą oni wiązać swoją przyszłość. Jest ona również miejscem zachęcającym do odwiedzin zarówno w celach turystycznych jak i biznesowych. Wszystkie te trzy aspekty atrakcyjności gminy są ze sobą ściśle powiązane i wzajemnie się przenikają.

5. Wyznaczone cele oraz kierunki działań

Osiągnięcie opracowanej wizji gminy Łaziska w roku 2030 możliwe będzie poprzez realizację wyznaczonych celów i działań. Najważniejsze z nich, określające najszerze pożądane efekty to trzy cele strategiczne, z których każdy skupia się na jednym z trzech aspektów wizji: społecznym, turystycznym i gospodarczym. Dodatkowy aspekt przestrzenny stanowi element łączący wszystkie trzy cele strategiczne. Każdy z nich podzielony został na bardziej szczegółowe cele operacyjne.

Rysunek 2. Cele strategiczne i cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030

Źródło: opracowanie własne

Natomiast ostatnim szczeblem struktury celów wyznaczonych w Strategii są kierunki działań, które wyrażone są w postaci konkretnych wyznaczonych zadań, przyczyniających się bezpośrednio do realizacji celów operacyjnych.

Tabela 2. Kierunki działań w ramach celu strategicznego 1

Cel operacyjny	Kierunki działań
1.1 Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców	• Inwestycje z zakresu bezpieczeństwa publicznego m.in. poprzez budowę systemu monitoringu miejsc publicznych na terenie gminy • Dopuszczenie jednostek OSP • Bieżący monitoring miejsc zagrożonych powodzią oraz infrastruktury przeciwpowodziowej • Pozyskiwanie terenów na cele rekreacyjne • Działania edukacyjne wśród młodzieży związane z niebezpiecznymi zjawiskami społecznymi i ich zapobieganiu • Promocja aktywności fizycznej wśród mieszkańców poprzez organizację lokalnych imprez sportowych
1.2 Rozwój systemu oświaty oraz pomocy społecznej	• Budowa miejsc spotkań dziennych dla seniorów tj. Kluby Seniora • Stworzenie programu polityki senioralnej • Współpraca z organizacjami pozarządowymi oraz promocja wolontariatu w pomocy społecznej • Edukacja mieszkańców, w szczególności seniorów, w zakresie profilaktyki prozdrowotnej • Rozwój i promocja usług z zakresu środowiskowej pomocy społecznej • Budowa przedszkola oraz promocja wychowania przedszkolnego wśród mieszkańców • Zwiększenie liczby zajęć pozalekcyjnych ze szczególnym naciskiem na rozwój zainteresowań ukierunkowanych na potrzeby rynku pracy • Modernizacja i rozbudowa infrastruktury szkół podstawowych funkcjonujących na terenie gminy w celu zwiększenia liczby uczniów z gminy uczących się na jej terytorium
1.3 Rozwój infrastruktury oraz usług publicznych	• Rozbudowa i modernizacja infrastruktury rekreacyjno-sportowej na terenie gminy • Budowa stadionu gminnego w Łaziskach • Adaptacja przestrzeni publicznych na cele integracyjne oraz rekreacyjne dla mieszkańców

- Likwidacja barier architektonicznych w budynkach publicznych w celu ich dostosowania do potrzeb osób z niepełnosprawnościami
- Promocja e-administracji oraz dostosowanie stron internetowych instytucji publicznych do potrzeb mieszkańców, w szczególności osób z niepełnosprawnościami
- Budowa sieci kanalizacyjnej na terenie gminy
- Budowa i promocja korzystania z przydomowych oczyszczalni ścieków
- Dalszy rozwój sieci wodociągowej oraz jej bieżąca renowacja i modernizacja

Źródło: opracowanie własne

Tabela 3. Kierunki działań w ramach celu strategicznego 2

Cel operacyjny	Kierunki działań
2.1 Promocja turystyczna gminy	• Konserwacja i promocja istniejących szlaków turystycznych • Wyznaczenie i oznakowanie nowych szlaków pieszo-rowerowych • Budowa infrastruktury turystycznej (parkingi, miejsca kempingowe, wieże widokowe, infrastruktura kajakowa itp.) • Budowa sieci dróg rowerowych o przeznaczeniu rekreacyjnych, w szczególności łączących główne atrakcje turystyczne gminy • Zagospodarowanie turystyczne dorzecza Wisły • Promocja turystyki pielgrzymkowej • Przeprowadzenie kampanii promocyjnej walorów turystycznych gminy skierowanej w szczególności do mieszkańców regionu • Współpraca z gminami ościennymi w celu wypracowania wspólnej lokalnej sieci atrakcji turystycznych
2.2 Ochrona środowiska przyrodniczego	• Inwestycje w odnawialne źródła energii w budynkach publicznych • Termomodernizacja budynków publicznych • Promocja odnawialnych źródeł energii wśród mieszkańców • Promocja elektromobilności

	• Budowa punktów ładowania pojazdów elektrycznych • Promocja segregacji odpadów komunalnych wśród mieszkańców • Działania edukacyjne z zakresu przeciwdziałania dzikim wysypiskom śmieci i innym formom utylizacji odpadów przez mieszkańców we własnym zakresie • Oczyszczanie zbiorników wodnych • Inwestycje z zakresu małej retencji
2.3 Wzmocnienie dziedzictwa kulturowego	• Renowacja obiektów o znaczeniu historycznym oraz ich promocja wśród mieszkańców gminy i regionu • Doposażenie Gminnej Biblioteki i dalsze rozszerzenie jej oferty kulturalnej • Modernizacja siedziby Gminnej Biblioteki • Wypracowanie lokalnego produktu związanego z dziedzictwem kulturowym oraz jego promocja • Współpraca z innymi jednostkami samorządu terytorialnego regionu oraz organizacjami pozarządowymi w celu opracowania wspólnych działań promujących lokalne dziedzictwo kulturowe • Organizacja lokalnych wydarzeń kulturalnych w celu budowy poczucia lokalnej tożsamości kulturowej wśród mieszkańców • Stworzenie broszury informacyjnej opisującej najważniejsze zabytki (również we współpracy z gminami sąsiadującymi oraz powiatem opolskim)

Źródło: opracowanie własne

Tabela 4. Kierunki działań w ramach celu strategicznego 3

Cel operacyjny	Kierunki działań
3.1 Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy	• Budowa strefy aktywności gospodarczej • Rozszerzenie terenów inwestycyjnych gminy • Promocja inwestycyjna gminy podczas wydarzeń lokalnych oraz regionalnych • Aktywna polityka planistyczna gminy poprzez aktualizację MPZP z naciskiem na funkcje gospodarcze i tereny inwestycyjne • Prowadzenie stałego dialogu z potencjalnymi inwestorami – działanie może zostać wzmocnione poprzez utworzenie stanowiska pracy

	odpowiedzialnego wyłącznie za nawiązywanie i utrzymywanie kontaktów z potencjalnymi inwestorami
3.2 Wzrost dostępności komunikacyjnej gminy	• Przebudowa i rozbudowa sieci drogowej, w szczególności modernizacja byłych dróg wojewódzkich oddanych pod zarząd gminy • Utwardzanie dróg gruntowych • Budowa, przebudowa, rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej tj. oświetlenie, chodniki, przejścia dla pieszych • Zwiększenie liczby połączeń komunikacji zbiorowej pomiędzy gminą a większymi ośrodkami miejskimi w regionie • Stworzenie połączeń komunikacji zbiorowej łączącej najbardziej peryferyjne miejscowości gminy • Budowa ścieżek rowerowych łączących główne miejscowości gminy
3.3 Poprawa sytuacji na rynku pracy poprzez inwestycje w lokalną przedsiębiorczość i rolnictwo	• Promocja i wspieranie lokalnych przedsiębiorstw, w tym w szczególności lokalnej gastronomii oraz bazy noclegowej • Promocja działalności agroturystycznej wśród mieszkańców • Promocja lokalnych produktów rolnych • Promocja i wspieranie w zawiązywania grup producenckich przez lokalnych rolników • Wprowadzenie korzystnych rozwiązań podatkowych dla osób rozpoczynających działalność gospodarczą • Zapewnianie współpracy pomiędzy przedsiębiorcami a instytucjami oświaty w celu dostosowania oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy • Wspieranie mieszkańców, w szczególności młodych, w uzyskiwaniu stażów i praktyk w lokalnych instytucjach publicznych oraz przedsiębiorstwach

Źródło: opracowanie własne

Powyższe kierunki działań mogą być dowolnie łączone w ramach różnych celów operacyjnych i strategicznych tak aby opracować możliwie szerokie projekty odpowiadające na jak najwięcej potrzeb rozwojowych gminy. W ten sposób kierunki działań tworzą sieć przenikających się wzajemnie interwencji z zakresu społecznego, gospodarczego, turystycznego oraz powiązanego ze wszystkimi innymi ładu przestrzennego.

6. Oczekiwane rezultaty działań oraz wskaźniki ich osiągnięcia

Aby umożliwić monitoring realizacji Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 konieczne jest opracowanie odpowiednich wskaźników przypisanych do poszczególnych celów operacyjnych. Na ich podstawie możliwe będzie określenie czy działania zaplanowane w Strategii prowadzą do osiągnięcia oczekiwanych rezultatów w wymiarze społecznym, przestrzennym oraz gospodarczym. W tym celu dla każdego wskaźnika określona zostanie wartość bazowa jako punkt wyjścia do monitorowania ich zmian.

W przypadku celów operacyjnych w ramach celu strategicznego 1 oczekiwanym rezultatem działań będzie przede wszystkim zachęcenie mieszkańców gminy Łaziska do wiązania z nią swojej przyszłości. Dotyczy to w szczególności osób młodych, które często wybierają migrację do większych ośrodków miejskich.

Tabela 5. Wskaźniki realizacji celu strategicznego 1

Cel operacyjny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwana zmiana
Cel operacyjny 1.1	Doposażone jednostki OSP (szt.)	0	Wzrost
	Zorganizowane imprezy promujące aktywność fizyczną (szt.)	0	Wzrost
Cel operacyjny 1.2	Odsetek dzieci w wieku przedszkolnym objętych wychowaniem przedszkolnym w gminie (%)	59,9%	Wzrost
	Współczynnik skolaryzacji netto szkół podstawowych na terenie gminy Łaziska (%)	68,75%	Wzrost
Cel operacyjny 1.3	Liczba wybudowanych stadionów (szt.)	0	1
	Liczba budynków publicznych dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (szt.)	0	Wzrost

Źródło: opracowanie własne

Oczekiwanym rezultatem realizacji celu strategicznego 2 będzie poprawa atrakcyjności przestrzennej gminy Łaziska poprzez inwestycje z zakresu ochrony środowiska, kultury oraz infrastruktury turystycznej. Realizacja celu doprowadzić ma do wykorzystania indywidualnych walorów przyrodniczych i historycznych gminy do wypromowania jej jako terenu potencjalnej turystyki weekendowej dla mieszkańców województw lubelskiego, mazowieckiego oraz świętokrzyskiego.

Tabela 6. Wskaźniki realizacji celu strategicznego 2

Cel operacyjny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwana zmiana
Cel operacyjny 2.1	Wybudowana infrastruktura turystyczna (szt.)	0	Wzrost
	Liczba przeprowadzonych kampanii promocyjnych gminy (szt.)	0	1
Cel operacyjny 2.2	Odsetek zbieranych odpadów selektywnych w całości zbieranych odpadów komunalnych (%)	33,40%	Wzrost
	Liczba budynków publicznych objętych inwestycjami w zakresie OZE lub termomodernizacji (szt.)	0	Wzrost
Cel operacyjny 2.3	Liczba zmodernizowanych budynków instytucji kultury (szt.)	0	Wzrost
	Liczba zorganizowanych wydarzeń kulturalnych w roku (szt.)	8	Wzrost

Źródło: opracowanie własne

Oczekiwanym efektem realizacji działań w ramach celu strategicznego 3 będzie poprawa atrakcyjności gospodarczej gminy zarówno w znaczeniu zewnętrznym tj. wzrostu zainteresowania inwestycyjnego, jak i wewnętrznym tj. wzmocnieniu lokalnych przedsiębiorców. Rezultatem towarzyszącym tym działaniom będzie poprawa sytuacji na lokalnym rynku pracy. Natomiast istotnym filarem, bez którego osiągnięcie oczekiwanego efektu będzie trudniejsze, jest wzmocnienie dostępności komunikacyjnej gminy Łaziska oraz wykorzystanie istniejących już atutów w tym zakresie (most nad Wisłą w miejscowości Kamień stanowiący obecnie jedną z najważniejszych osi transportowych regionu).

Tabela 7. Wskaźniki realizacji celu strategicznego 3

Cel operacyjny	Wskaźnik	Wartość bazowa	Oczekiwana zmiana
Cel operacyjny 3.1	Utworzone strefy aktywności gospodarczej (szt.)	0	1
Cel operacyjny 3.2	Długość dróg rowerowych na terenie gminy (km)	0	Wzrost
	Długość przebudowanych dróg gminnych (km)	0	Wzrost
Cel operacyjny 3.3	Liczba zarejestrowanych bezrobotnych mieszkańców gminy	130	Spadek
	Liczba podmiotów gospodarczych działających na terenie gminy	289	Wzrost

Źródło: opracowanie własne

7. Obszary Strategicznej Interwencji

Kolejnym istotnym elementem strategii rozwoju jest umiejscowienie jej w kontekście terytorialnym. Dokonuje się tego poprzez analizę wyznaczonych Obszarów Strategicznej Interwencji (OSI), w które wpisuje się gmina Łaziska. Zgodnie z zapisami Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030 OSI należy zdefiniować jako „wskazane w strategii rozwoju obszary o zidentyfikowanych lub potencjalnych powiązaniach funkcjonalnych lub o szczególnych warunkach społecznych, gospodarczych lub przestrzennych, decydujących o występowaniu barier rozwoju lub trwałych, możliwych do aktywowania, potencjałów rozwojowych, do którego kierowana jest interwencja publiczna łącząca inwestycje finansowane z różnych źródeł, w tym w szczególności gospodarcze, infrastrukturalne i w zasoby ludzkie, lub rozwiązania regulacyjne”.

Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie krajowym

Na szczeblu krajowym określone zostały dwa główne rodzaje terenów o niekorzystnych uwarunkowaniach, które wyznaczone zostały do działań zmierzających do eliminacji barier rozwojowych oraz do pobudzenia wzrostu. Są to:

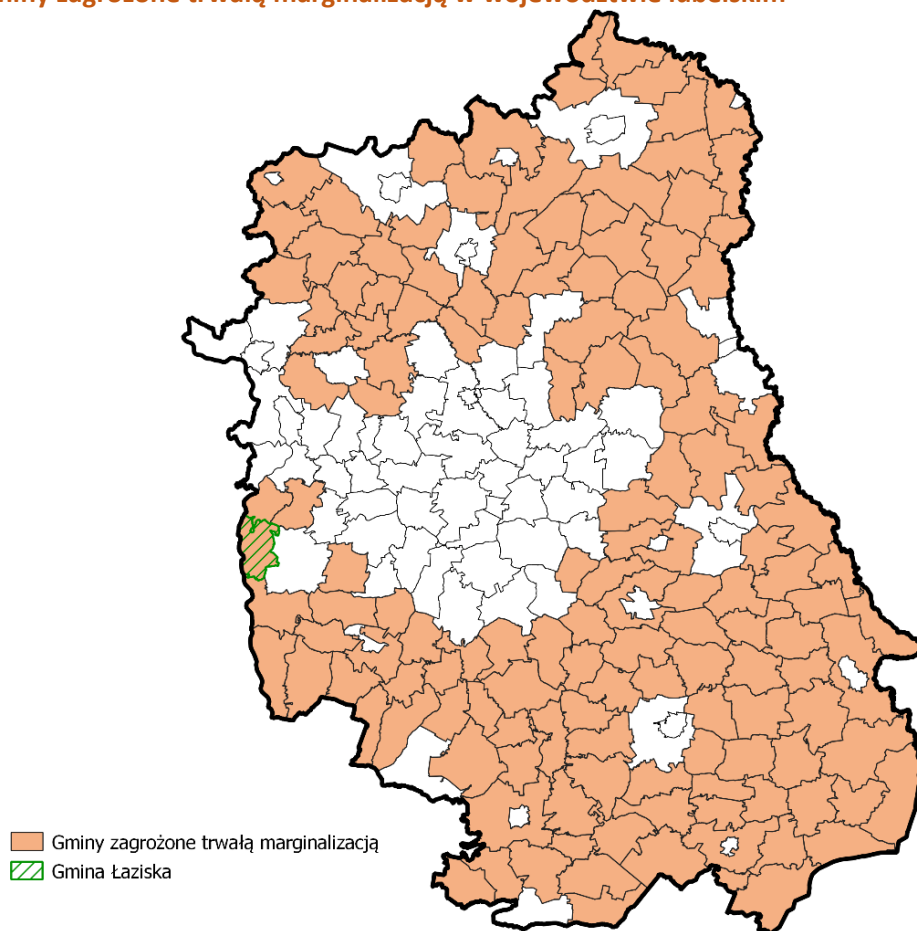
- Miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze – miasta powyżej 20 tys. mieszkańców z wyłączeniem miast wojewódzkich oraz miasta powiatowe posiadające mniejszą liczbę mieszkańców.
- Obszary zagrożone trwałą marginalizacją.

Te pierwsze skupiają się na ośrodkach miejskich, natomiast drugie to obszary zarówno miejskie jak i gminy wiejskie określone jako strefy opóźnienia urbanizacyjnego ze względu na niekorzystną sytuację społeczno-gospodarczą, położenie geograficzne oraz opóźnienie w procesach transformacji systemowej, w szczególności w stosunku do centrów wojewódzkich. Dodatkowo na poziomie KSRR zdefiniowano jeszcze dwa szersze OSI tj. Polska Wschodnia oraz Śląsk.

Gmina Łaziska znajduje się wśród 140 JST województwa lubelskiego należących do gmin zagrożonych trwałą marginalizacją. Określone dla nich zostały zarówno kierunki działań jak i oczekiwane rezultaty ich wdrażania. Te pierwsze obejmują działania z zakresu:

- Promocji i wsparcia inwestycji prywatnych wykorzystujących lokalne zasoby;
- Integracji świadczenia usług w skali obszaru powiązanego funkcjonalnie;
- Aktywizacji podmiotów publicznych, prywatnych, ekonomii społecznej i mieszkańców na rzecz rozwoju i współpracy, w tym poprzez szersze wykorzystanie partnerstw publiczno-publicznych i międzysektorowych;
- Pobudzenia procesów rozwojowych m.in. poprzez zapewnienie lepszej dostępności komunikacyjnej;
- Rewitalizacji i odnowy wsi w obszarach zdegradowanych.

Mapa 1. Gminy zagrożone trwałą marginalizacją w województwie lubelskim

Źródło: opracowanie własne

Oczekiwane rezultaty obejmują natomiast:

- Rozwój lokalnych firm, w tym przedsiębiorstw społecznych;
- Wzrost liczby lokalnych miejsc pracy;
- Wzrost dochodów mieszkańców oraz bazy dochodowej samorządów terytorialnych;
- Wzmocnienie powiązań funkcjonalnych obszarów wiejskich z miastami;
- Poprawa jakości funkcjonowania instytucji publicznych.

Wyznaczone w KSRR kierunki działań oraz zakres opisanych interwencji są zgodne z celami strategicznymi oraz operacyjnymi Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030.

Obszary Strategicznej Interwencji na poziomie regionalnym

Regionalne Obszary Strategicznej Interwencji wyznaczone zostały w Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku. Wyróżnia ona dwa ich rodzaje:

- Miejskie Obszary Funkcjonalne – wyznaczone obszary współpracy w strefach silnego oddziaływania miast. SRWL zawiera 17 MOF, jednak gmina Łaziska nie jest członkiem żadnego z nich;

- Strefy funkcjonalne, charakteryzujące się wspólnymi uwarunkowaniami i celami rozwojowymi, na których przewiduje się współpracę w układach ponadlokalnych tzw. OSI Subregionalne.

Gmina Łaziska stanowi jedną z 23 gmin włączonych do subregionalnego Obszaru Strategicznej Interwencji Powiśle. W skład OSI Powiśle wchodzi gminy leżące w szerokim dorzeczu Wisły, w tym w całości Miejskie Obszary Funkcjonalne Opola Lubelskiego, Ryk oraz Puław. Obszar zdelimitowany został m.in. w związku z planowanym utworzeniem Geoparku Małopolskiego Przełomu Wisły, a wśród kluczowych przesłanek jego utworzenia były m.in. wysoki potencjał turystyczny, wynikający z unikalnego w skali kraju krajobrazu naturalno-kulturowego oraz bardzo korzystne warunki agroklimatyczne dla uprawy owoców miękkich i sprzyjające rozwojowi gospodarstw sadowniczych – obie związane ściśle z silnymi stronami gminy Łaziska.

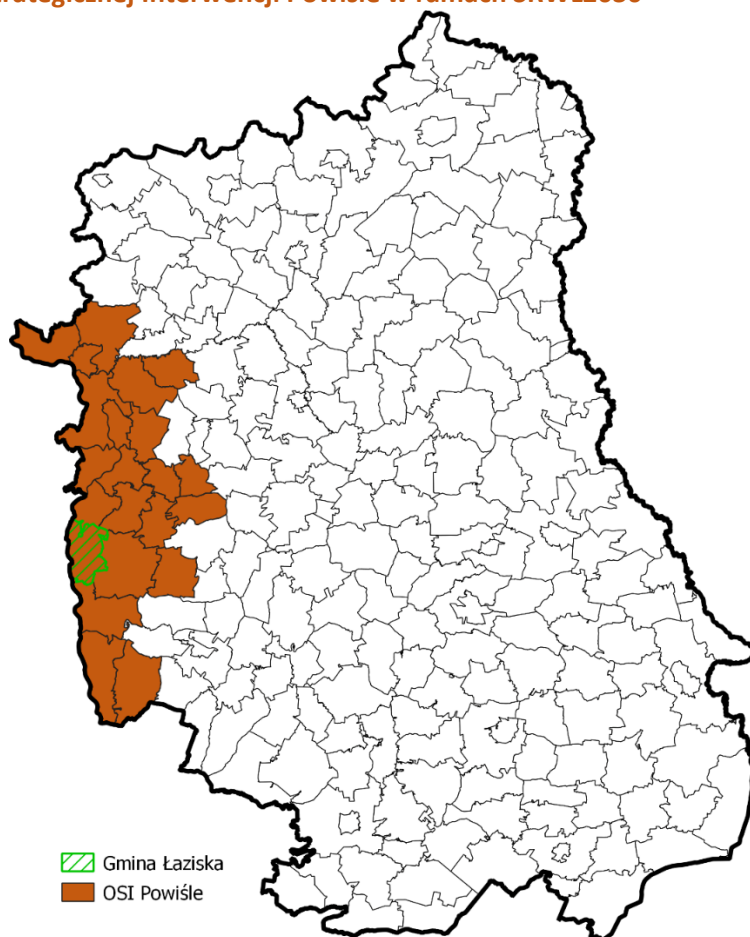
Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030 wyznacza również szereg kierunków interwencji spójnych z celami Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030:

Tabela 8. Powiązanie zakresu interwencji OSI Powiśle z celami operacyjnymi Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030

Kierunki interwencji OSI Powiśle wyznaczone w SRWL	Spójność z celami Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030
Rozwój lokalnych specjalizacji rolnych m.in. w oparciu o odtworzenie historycznie ukształtowanych lub wykorzystanie nowych, niszowych kierunków produkcji	Cel operacyjny 3.3 Poprawa sytuacji na rynku pracy poprzez inwestycje w lokalną przedsiębiorczość i rolnictwo
Rozwój agroturystyki i turystyki wiejskiej jako istotnego elementu regionalnej oferty turystycznej oraz ważnego czynnika poprawy ekonomicznej gospodarstw rolnych	Cel operacyjny 2.1 Promocja turystyczna gminy Cel operacyjny 3.3 Poprawa sytuacji na rynku pracy poprzez inwestycje w lokalną przedsiębiorczość i rolnictwo
Ochrona wartości przyrodniczych, w tym krajobrazu, siedlisk i bioróżnorodności	Cel operacyjny 2.2 Ochrona środowiska przyrodniczego
Wspieranie tworzenia kompleksowej oferty turystycznej w oparciu o marki regionalne i terytorialne – pakietowanie i sieciowanie	Cel operacyjny 2.1 Promocja turystyczna gminy
Rozwijanie produktów i oferty wydarzeń wykorzystujących unikalne zasoby lokalne (np. kuchnię, wydarzenia historyczne, tradycje, materialne i niematerialne dziedzictwo kulturowe, walory środowiskowe, wydarzenia związane z przejawami współczesnej twórczości artystycznej, wydarzenia sportowe)	Cel operacyjny 2.1 Promocja turystyczna gminy Cel operacyjny 2.3 Wzmocnienie dziedzictwa kulturowego
Organizacja punktów usług i obsługi turystycznej dla turystyki zmotoryzowanej (np. caravanning, turystyka motocyklowa)	Cel operacyjny 2.1 Promocja turystyczna gminy
Rozwój infrastruktury sprzyjającej tworzeniu zróżnicowanej oferty opartej o różne formy turystyki (np. kajakową, rowerową, nordic walking, konną, kulturową, historyczną, przyrodniczą, kulinarną itp.)	Cel operacyjny 2.1 Promocja turystyczna gminy Cel operacyjny 2.3 Wzmocnienie dziedzictwa kulturowego
Wspieranie rozwoju przemysłów kreatywnych oraz przemysłów kultury, przedsiębiorczości bazującej na lokalnych zasobach, dziedzictwie kulturowym i usługach edukacyjnych	Cel operacyjny 2.3 Wzmocnienie dziedzictwa kulturowego Cel operacyjny 3.3 Poprawa sytuacji na rynku pracy poprzez inwestycje w lokalną przedsiębiorczość i rolnictwo

Źródło: opracowanie własne

Mapa 2. Obszar Strategicznej Interwencji Powiśle w ramach SRWL2030

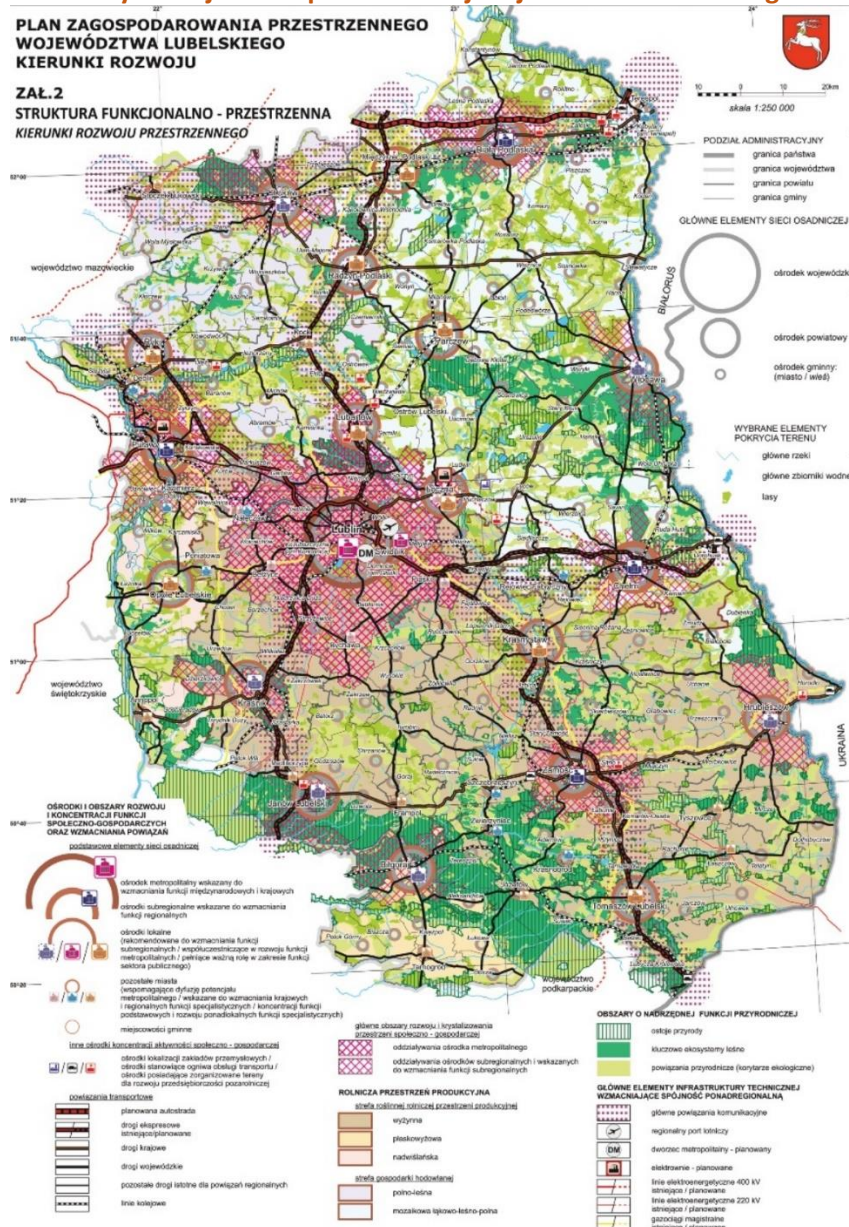
Źródło: opracowanie własne

8. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Łaziska

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej stanowi obowiązkowy element dokumentu strategicznego, pełniąc w nim przede wszystkim funkcję umożliwiającą wizualizację przestrzenną najważniejszych obszarów rozwojowych gminy. Jego dodatkowym, równie istotnym, elementem są wytyczne dla kształtowania polityki przestrzennej, które od momentu przyjęcia Strategii stanowić powinny punkt odniesienia dla pozostałych dokumentów planistycznych gminy Łaziska.

Podstawą prac nad opracowaniem modelu na poziomie gminnym była zgodność z Planem Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Lubelskiego, w którym zawarty jest wojewódzki model struktury funkcjonalno-przestrzennej.

Mapa 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa lubelskiego

Źródło: Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do roku 2030

Kolejnym istotnym dokumentem, którego zapisy zostały wzięte pod uwagę przy tworzeniu modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej, w szczególności podczas tworzenia wytycznych do kreowania polityki przestrzennej, było obowiązujące w gminie Łaziska Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego.

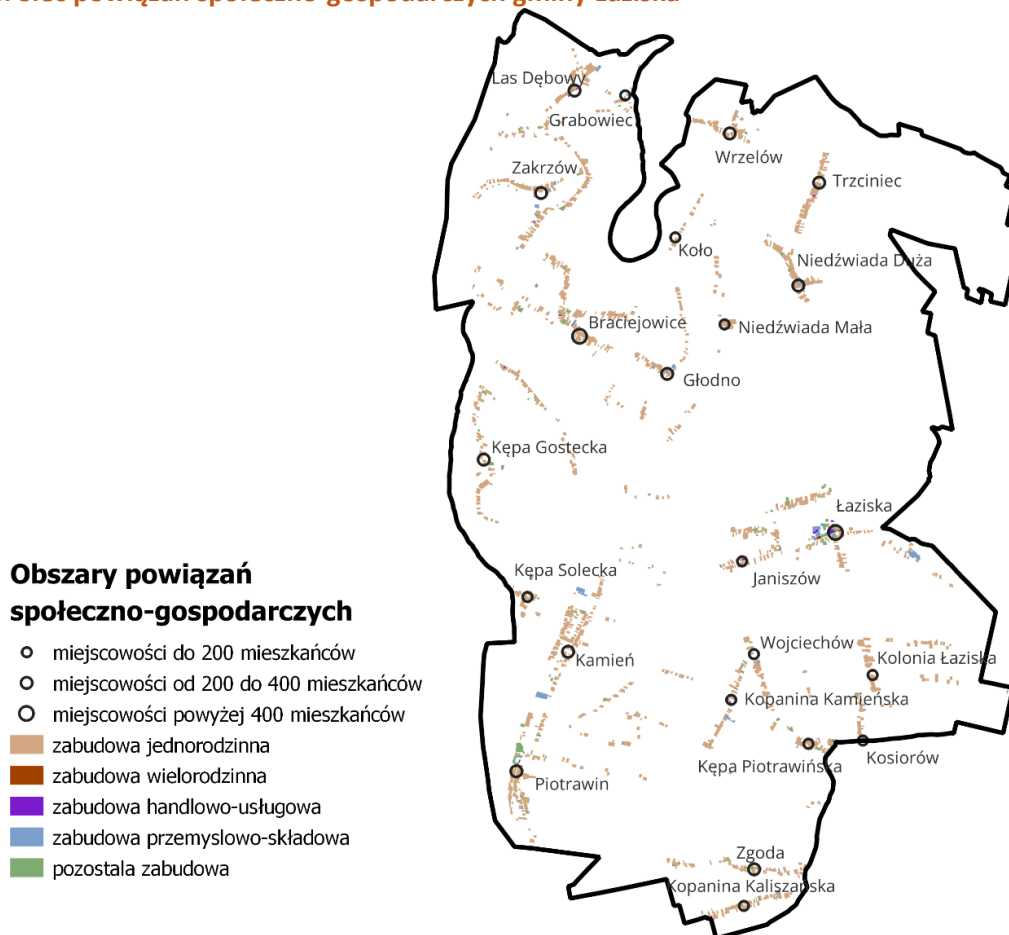
Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Łaziska stworzony został z trzech obszarów tworzących główne sieci powiązań przestrzennych:

1. Sieć powiązań społeczno-gospodarczych – przedstawia najważniejsze elementy sieci osadniczej w tym miejscowości oraz tereny infrastruktury przemysłowej i usługowej.
2. Sieć powiązań infrastrukturalnych – przedstawia w szczególności infrastrukturę komunikacyjną.

3. Sieć powiązań przyrodniczych – przedstawia najważniejsze i najcenniejsze zasoby przyrodnicze, w tym w szczególności chronione prawnie.

Sieć powiązań społeczno-gospodarczych

Mapa 4. Sieć powiązań społeczno-gospodarczych gminy Łaziska

Źródło: opracowanie własne

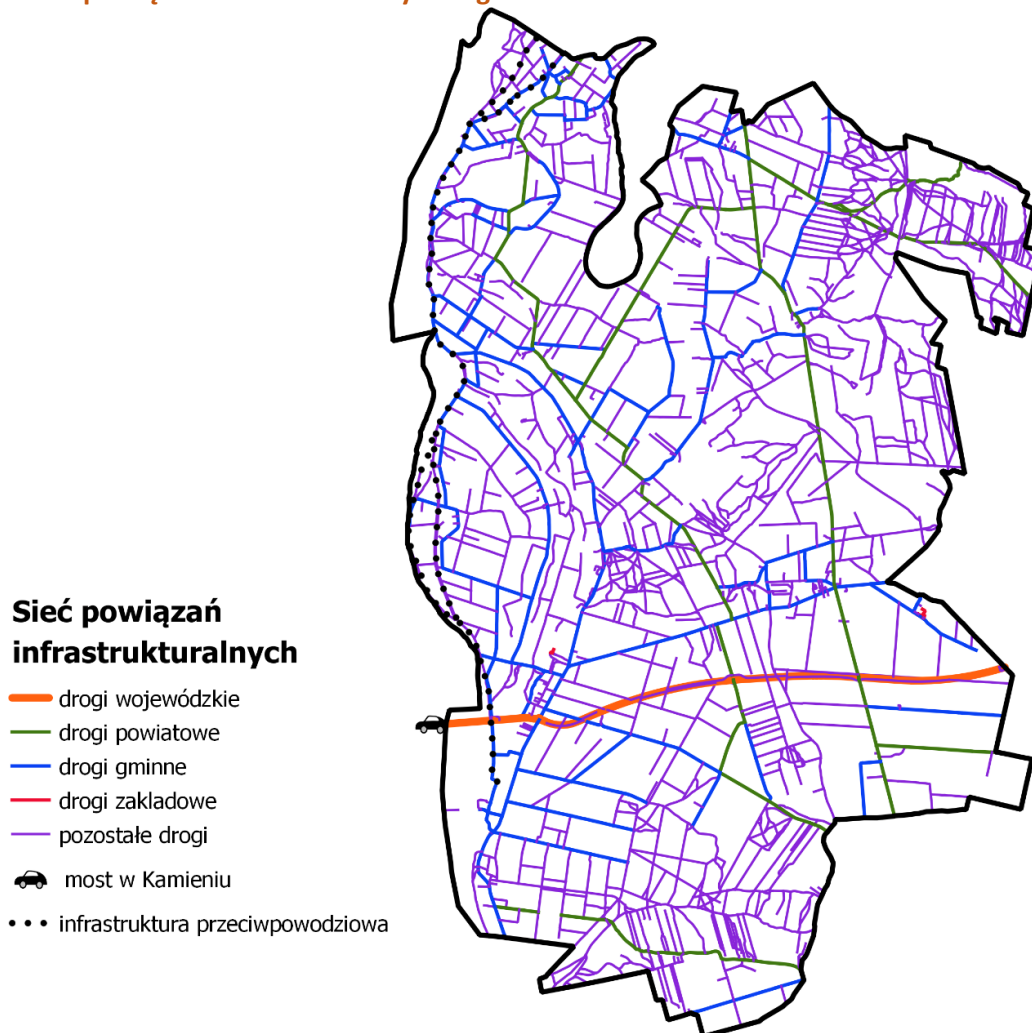
Powyższa mapa przedstawia najważniejsze obszary koncentracji zabudowy mieszkaniowej, które stanowią główne ośrodki pełniące funkcje społeczno-gospodarcze w gminie Łaziska. Sieć osadnicza gminy rozłożona jest równomiernie na całym jej obszarze. W zdecydowanej większości składa się ona z zabudowy jednorodzinnej, z nielicznymi budynkami wielorodzinnymi w miejscowości Łaziska. W niej również zlokalizowane są jedyne tereny handlowo-usługowe. Ważny element sieci powiązań społeczno-gospodarczych stanowią tereny przemysłowo-składowe, których największe skupienie w gminie znajduje się w jej południowej części w pobliżu Łazisk, Kopaniny Kamieńskiej, Kępy Soleckiej, Kamienia i Piotrawina. Kilka takich obszarów leży również na północy w Lesie Dębowym, Zakrzowie oraz Głodnie, Braciejowicach i Niedźwiadzie Dużej.

Razem tereny mieszkalne, przemysłowo-składowe i handlowo-usługowe stanowią najważniejsze strefy aktywności mieszkańców i przedsiębiorców, w których należy koncentrować działania w tym zakresie. Stanowią one również podstawę do rozwoju

potencjału turystyczno-gospodarczego gminy tzn. na nie właśnie należy kierunkować działania związane z rozbudową bazy noclegowej oraz gastronomicznej miny.

Sieć powiązań infrastrukturalnych

Mapa 5. Sieć powiązań infrastrukturalnych w gminie Łaziska

Źródło: opracowanie własne

Powyższa mapa przedstawia kompletny układ komunikacyjny gminy Łaziska, którego uzupełnieniem jest, niezwykle istotna, infrastruktura przeciwpowodziowa zlokalizowana wzdłuż brzegu Wisły.

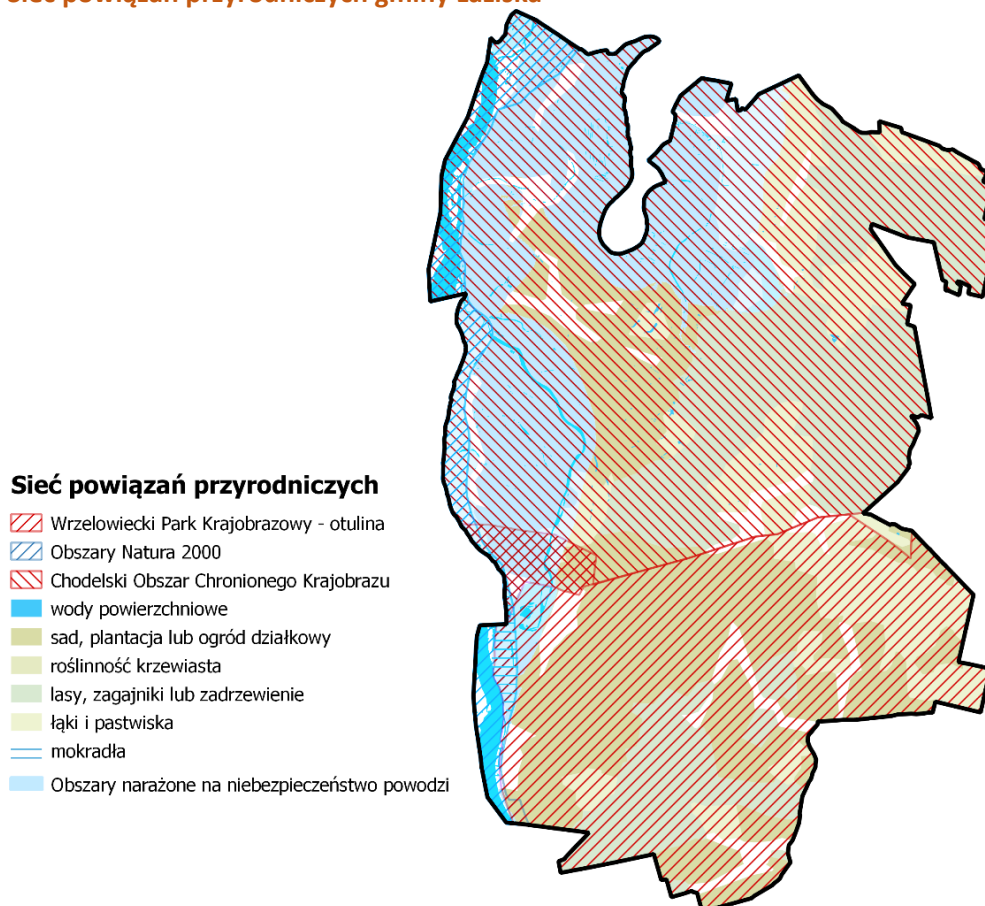
Najważniejszymi elementami sieci powiązań infrastrukturalnych gminy jest przebiegająca przez nią droga wojewódzka 747, która stanowi główny instrument pozytywnego wpływu na dostępność zewnętrzną gminy. Taką rolę pełni również most na Wiśle w miejscowości Kamień, który umożliwił zarówno mieszkańcom jak i turystom swobodne przekraczanie największej rzeki w Polsce bez konieczności przeprawy promowej lub znacznego objazdu w kierunku północnym lub południowym.

Uzupełnieniem drogi wojewódzkiej są drogi powiatowe, przecinające gminę na osi północ-południe oraz drogi gminne, których najważniejszą rolą jest połączenie miejscowości w gminie.

Sieć powiązań infrastrukturalnych gminy Łaziska stanowi bardzo istotne narzędzie realizacji wyznaczonych celów ze względu na jej znaczenie komunikacyjne, jak również funkcje związane z bezpieczeństwem publicznym.

Sieć powiązań przyrodniczych

Mapa 6. Sieć powiązań przyrodniczych gminy Łaziska

Źródło: opracowanie własne

Powyższa mapa przedstawia najważniejsze zasoby środowiskowe gminy Łaziska ze szczególnym uwzględnieniem terenów objętych różnymi formami ochrony prawnej. Te ostatnie dotyczą w praktyce prawie całego terytorium gminy, z wyjątkiem niewielkiego fragmentu przy jej wschodniej granicy z gminą Opole Lubelskie.

Obszary ochrony prawnej w gminie Łaziska dzielą ją na trzy części. Południowa objęta jest otuliną Wrzeliwieckiego Parku Krajobrazowego, północna Chodelskim Obszarem Chronionego Krajobrazu, natomiast cały zachodni obszar wzdłuż koryta Wisły pokrywają dwa obszary Natura 2000 o takiej samej powierzchni.

Sieć powiązań przyrodniczych to jeden z głównych czynników polityki przestrzennej gminy, w szczególności na obszarach chronionych prawnie, które wyznaczają w tym zakresie szereg ograniczeń. Środowisko naturalne stanowi jednak również główny atut potencjału turystycznego gminy Łaziska, będąc istotnym magnesem dla przyjezdnych.

Sieć powiązań przyrodniczych uwzględnia dodatkowo tereny szczególnego zagrożenia powodziowego, które obejmują w gminie Łaziska jej całą zachodnią część oraz większość północy. Obszary te objęte są dodatkowymi ograniczeniami prawnymi wynikającymi z ustawy Prawo Wodne:

1. Zakaz gromadzenia ścieków, nawozów naturalnych, środków chemicznych, a także innych substancji lub materiałów, które mogą zanieczyścić wody, oraz zakaz prowadzenia przetwarzania odpadów, w szczególności ich składowania.
2. Zakaz lokalizowania nowych cmentarzy.
3. Zakaz rolniczego wykorzystania ścieków.
4. Nakaz uwzględnienia obszarów szczególnego zagrożenia powodzią w dokumentach planistycznych oraz strategicznych na poziomie gminnym.
5. Nakaz uwzględniania poziomu zagrożenia powodziowego w decyzjach o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego oraz decyzjach o warunkach zabudowy dotyczących nieruchomości w całości lub w części położonych na tych obszarach.

Model struktury funkcjonalno-przestrzennej

Poprzez połączenie ze sobą najważniejszych elementów poszczególnych sieci powiązań, powstał model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Łaziska, który stanowi ilustrację ukierunkowanej terytorialnie polityki rozwoju regionalnego gminy. Pokazuje on obraz powiązanych ze sobą uwarunkowań wynikających z położenia geograficznego, potencjału społeczno-gospodarczego, zasobów przyrodniczych oraz dostępności komunikacyjnej.

Mapa 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Łaziska

Sieć powiązań

społeczno-gospodarczych

- miejscowości do 200 mieszkańców
- miejscowości od 200 do 400 mieszkańców
- miejscowości powyżej 400 mieszkańców
- tereny mieszkalne

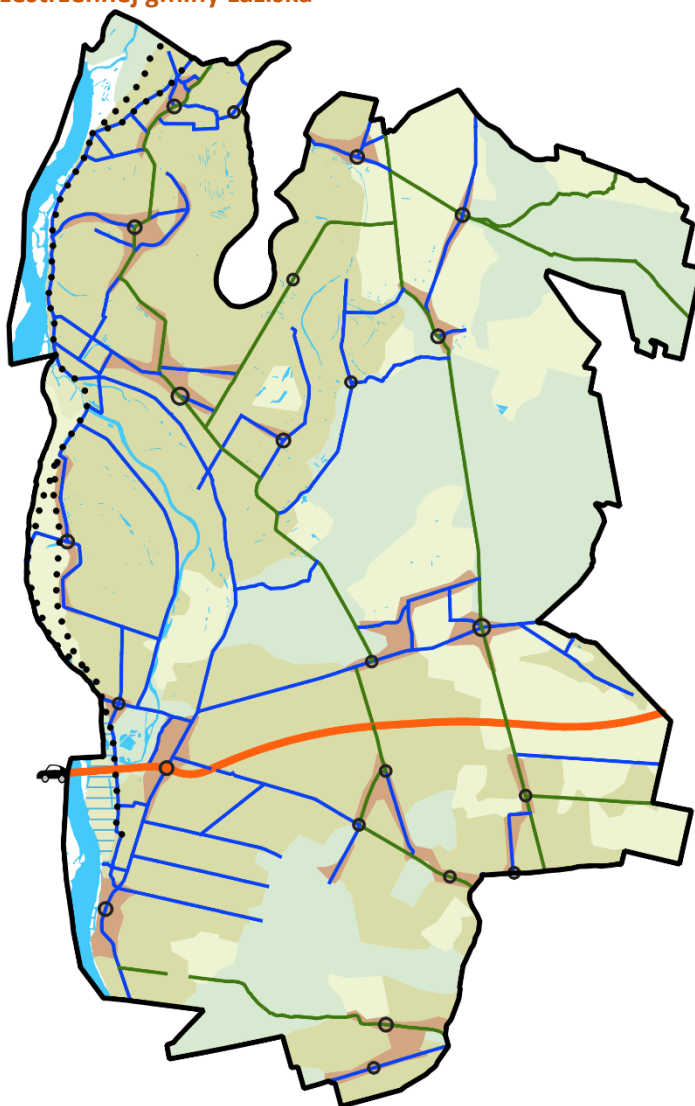
Sieć powiązań

infrastrukturalnych

- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- 🚗 most w Kamieniu
- ... infrastruktura przeciwpowodziowa

Sieć powiązań przyrodniczych

- wody powierzchniowe
- sad, plantacja lub ogród działkowy
- roślinność krzewiasta
- lasy, zagajniki lub zadrzewienie
- łąki i pastwiska

Źródło: opracowanie własne

Ustalenia i rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej gminy

Drugą, uzupełniającą, częścią modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej są rekomendacje w zakresie kształtowania polityki przestrzennej gminy. Stanowią one zbiór ustaleń o charakterze inwestycyjnym jak i ogólnych zasad, których należy przestrzegać planując inwestycje, jak również podczas ich realizacji.

Podstawowym źródłem rekomendacji jest obowiązujące Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego, gdzie za główny cel i naczelną zasadą kształtowania polityki przestrzennej wskazano **zrównoważony rozwój gminy, szczególnie jakościowy, do granic optymalnego wykorzystania jej potencjałów rolniczych, rekreacyjno-turystycznych, przyrodniczych i kulturowych**. Cel ten jest zbieżny z celami strategicznymi Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030.

Cała gmina została podzielona została na trzy strefy polityki przestrzennej:

1. Strefa rozwoju urbanizacji – składająca się ze wszystkich miejscowości gminy, ze szczególnym uwzględnieniem turystycznego potencjału rejonu Piotrawina oraz Kamienia.
2. Strefa rolna (sadowniczo-rolnicza) – obejmująca północno-zachodnią oraz południową część gminy.
3. Strefa rekreacji – obejmującą obszary leśno-łąkowe w dolinie rzeki Chodelki, obszary leśno-polne w południowej części gminy oraz obszary wodne w dolinie Wisły.

Każda z opisanych powyżej stref zawiera elementy uwzględnione w poszczególnych sieciach powiązań modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030.

Naczelną zasadą obowiązującą przy kształtowaniu polityki przestrzennej gminy jest zasada zrównoważonego rozwoju rozumiana jako takie działania, które odpowiadają na potrzeby obecnego pokolenia przy jednoczesnym pamiętaniu o pokoleniach przyszłych. Innymi słowy rozwiązywanie aktualnych problemów nie może mieć negatywnego wpływu na stan społeczeństwa, gospodarki oraz środowiska przyrodniczego w przyszłości. Mając na uwadze tę główną zasadę wskazane zostały poniższe rekomendacje.

Tabela 9. Wytyczne i ustalenia w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w gminie Łaziska

	Rekomendacje i ustalenia w zakresie kształtowania polityki przestrzennej
Obszar społeczno-gospodarczy	• Należy kontynuować tradycyjne formy osadnictwa, • Należy utrzymać regionalno-historyczną skalę i strukturę jednostek osadniczych. • Należy wykorzystywać opuszczone obiekty tradycyjnej zabudowy na cele usługowe (agroturystyka, świetlice wiejskie, gastronomia itp.). • Należy preferować zabudowę nawiązującą do regionalnej tradycji formy i materiałów elewacyjnych. • Należy zachowywać i eksponować obiekty i zespoły zabytkowe. • W strefie urbanizacji gminy przyjmuje się predysponowanie do rozwoju funkcji osadniczych i rekreacyjno-turystycznych. • Wsie Piotrawin i Kamień uznaje się za najatrakcyjniejsze dla przekształceń i rozbudowy bazy rekreacji i turystyki rozwijanej w oparciu o walory kulturowe, historyczne oraz przyrodniczo-krajobrazowe. • Centrum gminy (Łaziska, Braciejowice) ustala się jako obszar szczególnie istotny dla mieszkańców ze względu na grupowanie lokalnych usług oraz pozarolniczych miejsc pracy. • Uznaje się sadownictwo i ogrodnictwo za dominującą gałąź gospodarki gminy.

	• Należy chronić rolniczą przestrzeń produkcyjną opartą na gruntach rolnych wysokiej jakości. • Wyklucza się zabudowę z terenów rolniczych, za wyjątkiem istniejących rozproszonych siedlisk.
Obszar infrastruktury technicznej	• Należy dążyć do poprawy jakości dróg gminnych, w szczególności byłych dróg wojewódzkich przekazanych pod zarządek gminy. • Należy dążyć do budowy sieci dróg rowerowych o znaczeniu rekreacyjnym oraz komunikacyjnym. • Należy dążyć do wyposażenia gminy w sieć kanalizacji sanitarnej. • Należy rozwijać systemy telekomunikacyjne i teleinformatyczne stosownie do wzrostu zapotrzebowania na usługi telekomunikacyjne i teleinformatyczne w gminie i w regionie. • Należy rozbudować i modernizować infrastrukturę światłowodową. • Preferowaną w gminie formą energii odnawialnej jest fotowoltaika.
Obszar przyrodniczy	• Należy utrzymać istniejącą ochronę prawną obszarów i obiektów o wysokich wartościach przyrodniczych oraz objąć ochroną inne cenne obszary i obiekty przyrodnicze. • Należy chronić lasy oraz zwiększyć lesistość gminy poprzez zalesianie gruntów o małej przydatności dla produkcji rolniczej. • Należy odtwarzać właściwe stosunki wodne, zwiększać zdolności retencyjne gminy, chronić wody powierzchniowe i podziemne. • Należy prowadzić politykę sprzyjającą ochronie środowiska przyrodniczego. • Łagodzenie skutków niewłaściwego korzystania ze środowiska. • Należy prowadzić działania na rzecz likwidacji dzikich składowisk na terenie gminy. • Dla wsi o małej intensywności zabudowy zakłada się indywidualne odprowadzanie ścieków. • Zakazuje się wprowadzania wód pościekowych z oczyszczalni lokalnych i zbiorników bezodpływowych bezpośrednio do gruntu. • Należy zapewnić odpowiednie warunki ochrony powietrza atmosferycznego w całym obszarze gminy poprzez ograniczanie emisji zanieczyszczeń ze wszystkich potencjalnych źródeł zanieczyszczenia. • Należy prowadzić gospodarkę rolną zgodnie z warunkami przyrodniczymi ze szczególnym

uwzględnieniem działań przeciwozryjnych oraz rekultywacji terenów zniszczonych.

Źródło: opracowanie własne na podstawie SUIKZP Gminy Łaziska

9. Spójność Strategii z dokumentami strategicznymi na poziomie krajowym i regionalnym

Strategia rozwoju na poziomie gminnym powinna być tworzona w zgodzie z dokumentami strategicznymi wyższego szczebla tj. szczebla krajowego oraz wojewódzkiego. W tym zakresie najistotniejsze są następujące opracowania:

1. Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030.
2. Strategia na Rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030)
3. Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego do 2030 roku.

Aby przeanalizować zgodność powyższych dokumentów ze Strategią Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 należy określić powiązania jej celów operacyjnych z tymi wyznaczonymi w strategiach wyższego szczebla.

Tabela 10. Powiązanie celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 z dokumentami szczebla krajowego oraz regionalnego

Cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030	Spójność z celami KSRR	Spójność z celami SOR	Spójność z celami Strategii Rozwoju Województwa Lubelskiego
Cel operacyjny 1.1 Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców	• Cel 1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo • Cel 1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych • Cel 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	• Cel II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	• Cel 3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu • Cel 4.5 Bezpieczeństwo publiczne
Cel operacyjny 1.2 Rozwój systemu oświaty oraz pomocy społecznej	• Cel 1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo • Cel 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i	• Cel I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną • Cel II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	• Cel 2.3 Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich • Cel 3.1 Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii

	podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów • Cel 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	• Cel III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	• Cel 3.3 Promocja i rozwój usług prozdrowotnych, uzdrowiskowych oraz gospodarki senioralnej • Cel 4.1 Rozwijanie kapitału ludzkiego • Cel 4.2 Poprawa jakości świadczenia usług zdrowotnych • Cel 4.3 Włączenie i integracja społeczna
Cel operacyjny 1.3 Rozwój infrastruktury oraz usług publicznych	• Cel 1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo • Cel 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów • Cel 3.3 Poprawa organizacji świadczenia usług publicznych	• Cel II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	• Cel 2.1 Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej • Cel 2.3 Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich • Cel 2.4 Ochrona walorów środowiska • Cel 3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu
Cel operacyjny 2.1 Promocja turystyczna gminy	• Cel 1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo • Cel 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	• Cel II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	• Cel 1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych • Cel 3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu
Cel operacyjny 2.2 Ochrona środowiska przyrodniczego	• Cel 1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo • Cel 1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych • Cel 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	• Cel II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	• Cel 1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych • Cel 1.2 Rozwój przedsiębiorczości wykorzystującej surowce rolne • Cel 2.4 Ochrona walorów środowiska

Cel operacyjny 2.3 Wzmocnienie dziedzictwa kulturowego	•Cel 1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo •Cel 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów •Cel 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego	• Cel II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	•Cel 2.3 Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich •Cel 3.4 Innowacyjne wykorzystanie walorów przyrodniczo-kulturowych, rozwój sportu i usług wolnego czasu •Cel 4.1 Rozwijanie kapitału ludzkiego •Cel 4.3 Włączenie i integracja społeczna •Cel 4.6 Wspieranie oddolnych inicjatyw i poprawa efektywności zarządzania
Cel operacyjny 3.1 Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy	•Cel 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów •Cel 2.2 Wspieranie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym •Cel 2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach	• Cel II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	•Cel 2.3 Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich •Cel 3.2 Wspieranie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw
Cel operacyjny 3.2 Wzrost dostępności komunikacyjnej gminy	•Cel 1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo •Cel 1.5 Rozwój infrastruktury wspierającej dostarczanie usług publicznych i podnoszącej atrakcyjność inwestycyjną obszarów	• Cel II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony	•Cel 2.1 Zrównoważony rozwój systemów infrastruktury technicznej •Cel 2.3 Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich •Cel 4.5 Bezpieczeństwo publiczne
Cel operacyjny 3.3 Poprawa sytuacji na rynku pracy poprzez inwestycje w lokalną przedsiębiorczość i rolnictwo	• Cel 1.1 Wzmacnianie szans rozwojowych obszarów słabszych gospodarczo	• Cel I. Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną	•Cel 1.1 Poprawa konkurencyjności gospodarstw rolnych •Cel 1.2 Rozwój przedsiębiorczości

	• Cel 1.4 Przeciwdziałanie kryzysom na obszarach zdegradowanych • Cel 2.1 Rozwój kapitału ludzkiego i społecznego • Cel 2.2 Wsparcie przedsiębiorczości na szczeblu regionalnym i lokalnym • Cel 2.3 Innowacyjny rozwój regionu i doskonalenie podejścia opartego na Regionalnych Inteligentnych Specjalizacjach	• Cel II. Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony • Cel III. Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarczemu	wykorzystującej surowce rolne • Cel 1.3. Rozwój współpracy w sektorze rolno-spożywczym • Cel 1.4. Umacnianie marki lubelskich produktów żywnościowych • Cel 2.3 Wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich • Cel 3.1 Wykorzystanie potencjału badawczo-rozwojowego jednostek naukowych oraz wspieranie transferu wiedzy i technologii • Cel 3.2 Wsparcie konkurencyjności i innowacyjności przedsiębiorstw • Cel 4.1 Rozwijanie kapitału ludzkiego
--	---	---	--

Źródło: opracowanie własne

Poza pokazanymi w powyższej tabeli powiązaniem celów Strategii z celami dokumentów wyższego szczebla należy zaznaczyć, że Strategia zgodna jest również z takimi dokumentami jak:

1. Polityka ekologiczna państwa 2030.
2. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do roku 2030.
3. Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa, Rybactwa 2030.
4. Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2030.
5. Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2020-2023 z perspektywą do roku 2027.
6. Plan Gospodarki Odpadami dla Województwa Lubelskiego 2028.

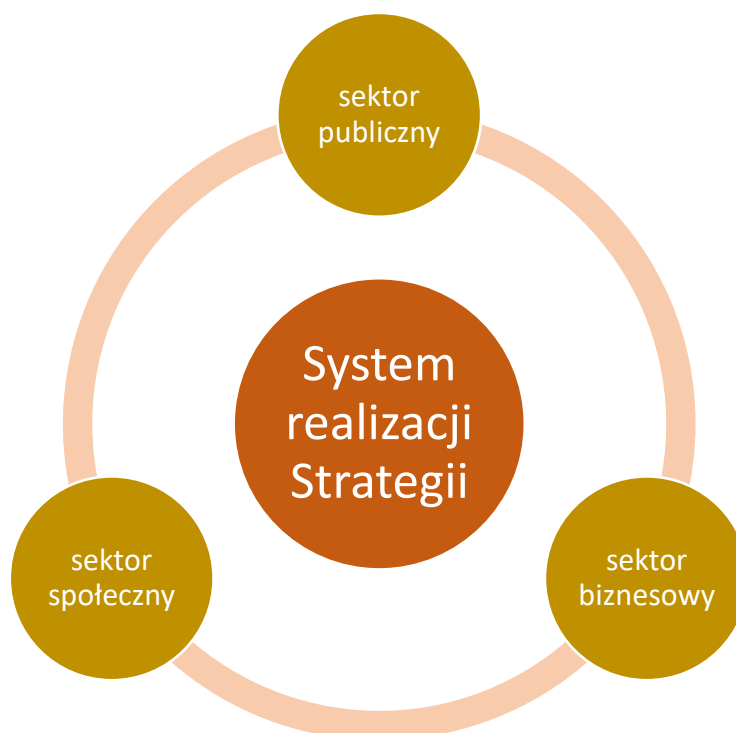
10. System realizacji Strategii

Podstawową zasadą systemu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 jest współpraca wszystkich zaangażowanych stron. Podzielić je można na trzy sektory:

1. Sektor publiczny – Wójt Gminy Łaziska, Rada Gminy Łaziska, Urząd Gminy Łaziska oraz jednostki organizacyjne gminy.
2. Sektor biznesowy – przedsiębiorcy, otoczenie biznesu.

3. Sektor społeczny – organizacje pozarządowe, mieszkańcy gminy, lokalni liderzy społeczni.

Rysunek 3. Główni uczestnicy systemu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030

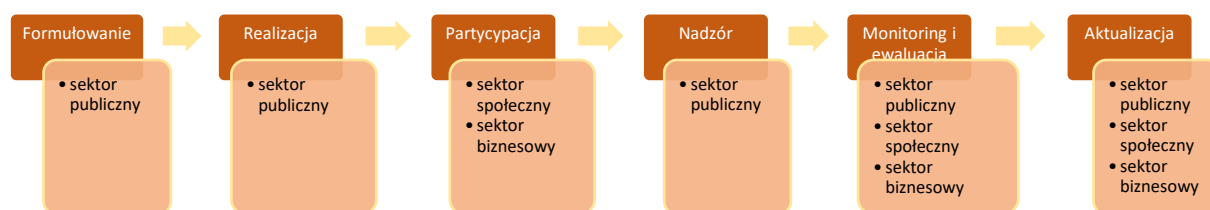
Źródło: opracowanie własne

Kluczowym elementem systemu jest odpowiedni przepływ informacji pomiędzy sektorami oraz ich równe traktowanie. Jest to niezbędne w poszczególnych procesach, które tworzą usystematyzowane ramy systemu realizacji Strategii i przypisują poszczególnym jego uczestnikom określone role. Są to:

1. Formułowanie – planowanie działań, których efektem będzie realizacji celów założonych w Strategii. Na tym etapie należy również wyznaczyć podmioty odpowiedzialne za wdrażanie tych działań.
2. Realizacja – wdrażanie działań zaplanowanych w poprzednim procesie oraz koordynacja wszystkich wdrażanych projektów.
3. Partycypacja – umożliwienie wszystkim sektorom czynnego udziału w realizowanych działaniach.
4. Nadzór – kontrola postępów realizacji wdrażanych działań.
5. Monitoring i ewaluacja – ocena stopnia realizacji celów wyznaczonych w Strategii.
6. Aktualizacja – umożliwienie sektorom zgłaszania zmian do Strategii, w szczególności wynikających z czynników niezależnych.

Do każdego z powyższych procesów przypisać należy główne sektory za nie odpowiedzialne. W tym zakresie zdecydowanie największa odpowiedzialność przypada na sektor publiczny.

Rysunek 4. Procesy systemu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 oraz główne sektory za nie odpowiedzialne

Źródło: opracowanie własne

Kluczowym zadaniem sektora publicznego jest wyznaczenie konkretnych osób i komórek organizacyjnych odpowiedzialnych za poszczególne procesy. W tym zakresie najważniejszą osobą jest Wójt Gminy, który powinien dodatkowo brać czynny udział w procesie formułowania oraz nadzoru. Działania nadzorcze prowadzić powinna dodatkowo Rada Gminy Łaziska, która jako organ uchwałodawczy przyjmuje Strategię oraz opiniuje i akceptuje lub odrzuca zmiany do niej wprowadzane. Natomiast najważniejszy organ sektora publicznego w procesie realizacji to Urząd Gminy Łaziska, który odpowiedzialny jest za bezpośrednią realizację poszczególnych zaplanowanych działań. Bierze on również czynny udział w monitoringu i ewaluacji oraz aktualizacji Strategii.

Sektor społeczny oraz biznesowy powinien być angażowany w szczególności w procesach partycypacji oraz monitoringu i ewaluacji, jednak nie wyklucza to ich udziału w pozostałych procesach systemu realizacji Strategii, jeżeli taka potrzeba dostrzeżona zostanie przez osoby za nie odpowiedzialne lub też zostanie ona zgłoszona bezpośrednio przez przedstawicieli tych sektorów.

11. Wytyczne do sporządzania dokumentów wykonawczych

Po uchwaleniu przez Radę Gminy, Strategia Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 staje się dokumentem stanowiącym punkt odniesienia dla pozostałych dokumentów wykonawczych. Wszelkie dokumenty sektorowe powinny od tego momentu być tworzone w taki sposób aby ich cele były zgodne z celami Strategii.

Równie istotna jest zgodność ze Strategią obowiązujących na terenie gminy dokumentów wykonawczych. Dlatego niezbędnym jest poddanie analizie powiązania wyznaczonych w nich celów z celami Strategii, a w przypadku stwierdzenia niezgodności, dokonanie ich aktualizacji.

Tabela 11. Wytyczne dla dokumentów wykonawczych

Cele dokumentu wykonawczego	Powiązanie z celami Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030	Aktualność dokumentu
Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2021-2030		
Przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu spowodowanemu:	Cel operacyjny 1.1 Poprawa jakości życia i bezpieczeństwa mieszkańców	Cele dokumentu są zgodne z celami

bezrobociem, ubóstwem, bezdomnością i uzależnieniami	Cel operacyjny 3.3 Poprawa sytuacji na rynku pracy poprzez inwestycje w lokalną przedsiębiorczość i rolnictwo	Strategii. Dokument nie wymaga aktualizacji
Wspieranie rodzin, wspomaganie rozwoju dzieci i młodzieży	Cel operacyjny 1.2 Rozwój systemu oświaty oraz pomocy społecznej	
Wspieranie działań służących poprawie jakości życia osób starszych i niepełnosprawnych oraz utrzymanie ich w środowisku zamieszkania	Cel operacyjny 1.2 Rozwój systemu oświaty oraz pomocy społecznej	
Rozwój społeczeństwa obywatelskiego i profesjonalizacja służb społecznych	Cel operacyjny 1.2 Rozwój systemu oświaty oraz pomocy społecznej Cel operacyjny 1.3 Rozwój infrastruktury oraz usług publicznych	
Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Łaziska		
Respektowanie w procesie społeczno-gospodarczego rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy zasad ochrony terenów chronionych	Cel 2.2 Ochrona środowiska przyrodniczego	Cele dokumentu są zgodne z celami Strategii. Dokument nie wymaga aktualizacji
Pełna ochrona dziedzictwa kulturowego	Cel 2.3 Wzmocnienie dziedzictwa kulturowego	
Rozwój gminy dostosowany do zróżnicowanych przestrzennie uwarunkowań	Cel 1.3 Rozwój infrastruktury oraz usług publicznych Cel 2.1 Promocja turystyczna gminy Cel 2.2 Ochrona środowiska przyrodniczego Cel 2.3 Wzmocnienie dziedzictwa kulturowego	
Poprawa ładu przestrzennego na obszarze gminy	Cel 1.3 Rozwój infrastruktury oraz usług publicznych Cel 2.1 Promocja turystyczna gminy Cel 2.2 Ochrona środowiska przyrodniczego Cel 2.3 Wzmocnienie dziedzictwa kulturowego Cel 3.1 Wzrost atrakcyjności inwestycyjnej gminy	

Źródło: opracowanie własne

Na terenie gminy Łaziska nie obowiązują inne wieloletnie dokumenty strategiczne. W przypadku ich powstawania należy zwrócić szczególną uwagę na zgodność ze Strategią Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030. W przypadku aktualizacji Strategii należy dokonać ponownej analizy zgodności obowiązujących dokumentów wykonawczych.

12. Monitoring i ewaluacja Strategii

Monitoring oraz ewaluacja Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 stanowią dwa procesy umożliwiające ocenę stanu jej realizacji.

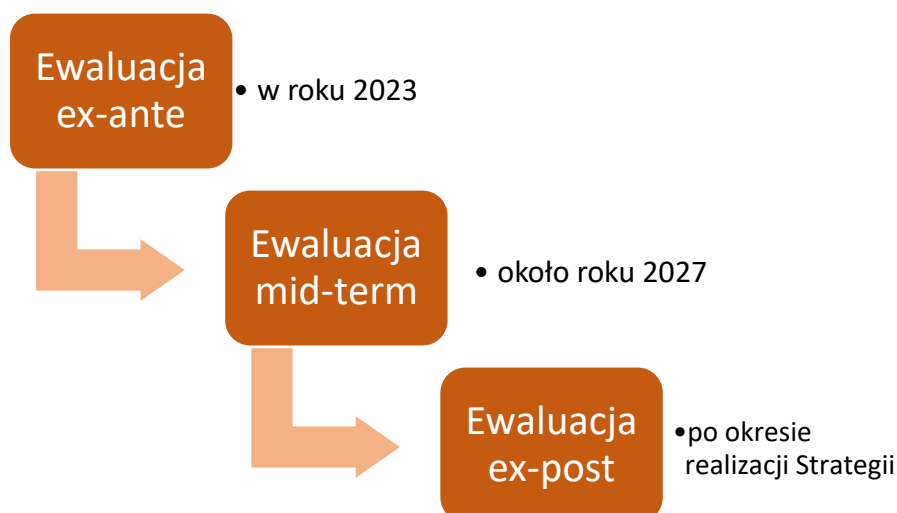
Pierwszy z nich oparty jest o cykliczną analizę zmiany założonych wskaźników osiągnięcia poszczególnych celów operacyjnych. Na koniec każdego roku wyznaczona komórka organizacyjna Urzędu Gminy Łaziska sporządzać będzie raport, w którym na podstawie dostępnych publicznie oraz wewnętrznie danych statystycznych wykazywane będą różnice pomiędzy założonymi wartościami bazowymi wskaźników, a ich wartościami aktualnymi w danym momencie.

Z kolei ewaluacja Strategii przeprowadzona zostanie na trzech konkretnych etapach jej wdrażania. Pierwszy z nich to ewaluacja ex-ante, której celem jest określenie czy wyznaczone cele, wskaźniki, ramy finansowe oraz system realizacji Strategii jest możliwy do zrealizowania. Ocena ta powinna zostać przeprowadzona przed rozpoczęciem wdrażania dokumentu.

W połowie okresu jego wdrażania sporządzona powinna zostać ewaluacja mid-term, której podstawą będą coroczne raporty z monitoringu wskaźników realizacji celów operacyjnych. Ocena ta określi dotychczasowe postępy oraz perspektywę realizacji wizji gminy Łaziska w roku 2030.

Na zakończenie realizacji Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 sporządzona będzie ocena ex-post, której celem będzie ostateczne określenie stopnia zrealizowania wszystkich wyznaczonych celów strategicznych i operacyjnych.

Rysunek 5 Proces ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030

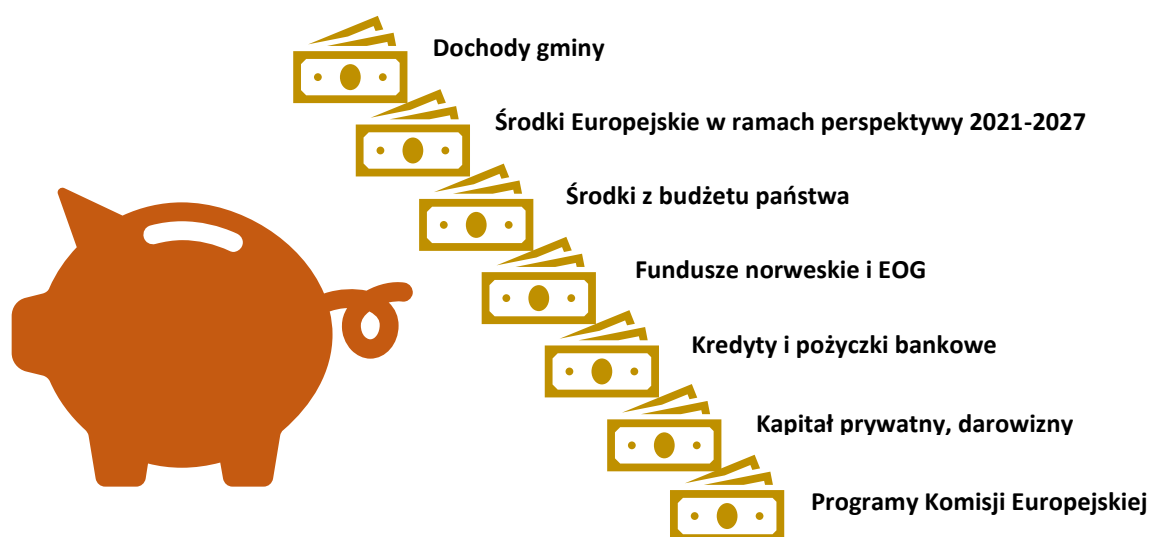

Źródło: opracowanie własne

13. Ramy finansowe i źródła finansowania Strategii

Aby umożliwić zrealizowanie celów wyznaczonych w Strategii niezbędnym jest zabezpieczenie odpowiednich środków finansowych. Dlatego istotne jest określenie ram finansowych dokumentu. W tym miejscu podkreślić należy, że ze względu na charakter Strategii, której zadaniem jest wytyczenie długookresowych działań gminy Łaziska, a nie zaplanowanie szczegółowych projektów, ramy finansowe również mają charakter otwartego katalogu źródeł środków pieniężnych.

Rysunek 6. Ramy finansowe Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030

Źródło: opracowanie własne

Najważniejszym źródłem finansowania celów Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 będą jej dochody własne, które stanowią podstawę możliwości inwestycyjnych każdej jednostki samorządu terytorialnego. Rosnące w ostatnich latach dochody w przeliczeniu na mieszkańca gminy pozwalają pozytywnie patrzeć na potencjał finansowania działań wynikających z niniejszego dokumentu.

Same dochody gminy nie są oczywiście wystarczające do realizacji tak szerokiego dokumentu jak strategia rozwoju. Muszą być one uzupełnione szeregiem środków zewnętrznych, z których najważniejsze są fundusze europejskie oraz środki państwowe. W ramach tych pierwszych gmina Łaziska będzie miała możliwość pozyskać dofinansowanie z licznych programów operacyjnych w perspektywie finansowej Unii Europejskiej 2021-2027.

Najważniejszy program operacyjny dla większości jednostek samorządu terytorialnego w Polsce to odpowiedni program regionalny. W przypadku gminy Łaziska są to Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027. Jego całkowita wartość wyniesie około 2,4 mld euro, w tym 1,7 mld euro z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego przeznaczone w większości na działania inwestycyjne oraz ok. 700 mln euro z Europejskiego Funduszu Społecznego+, przeznaczone w większości na tzw. działania „miękkie” stanowiące uzupełnienie dużych inwestycji. Zakres tematyczny FEL jest bardzo szeroki i umożliwia sięganie

po dofinansowanie w ramach wszystkich wyznaczonych celów Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030.

Kolejnym istotnym programem operacyjnym będą Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej, które przeznaczone są w większości dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw oraz miast i ich obszarów funkcjonalnych z terenów 6 województw leżących na wschodzie Polski. W przypadku gminy Łaziska możliwe będzie ubieganie się o dofinansowanie w przypadku realizacji projektów w partnerstwach z miastami tracącymi funkcje społeczno-gospodarcze lub organizacjami pozarządowymi i innymi lokalnymi partnerami tworzących ponadregionalne szlaki turystyczne. Całkowita wartość programu to 2,65 mld euro, które przeznaczone mogą być na działania związane z przedsiębiorczością, energią i klimatem, zrównoważoną mobilnością miejską, transportem oraz zrównoważoną turystyką.

Podobne cele ma program Funduszy Europejskich na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027 (FENIKS). Jest on jednak skierowany do całej Polski, a jego całkowita wartość to ponad 24 mld euro.

Gmina Łaziska będzie mogła ponadto sięgać po środki z takich programów jak:

- Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego 2021-2027 (FERS) – Ponad 21 mld zł przeznaczone na działania zmierzające do poprawy sytuacji mieszkańców na rynku pracy, dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, opieki nad dziećmi, jakości edukacji oraz rozwój kompetencji, integracji społecznej, usług społecznych i ekonomii społecznej oraz ochrony zdrowia.
- Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy (FERC) – ok. 2 mld euro przeznaczonych na działania związane z cyfryzacją, e-administracją oraz cyberbezpieczeństwem.
- Programy Współpracy Transgranicznej Interreg – w szczególności Interreg Polska-Ukraina, Interreg Europa Środkowa oraz Interreg Region Morza Bałtyckiego. Programy te mają na celu wymianę dobrych praktyk zarówno pomiędzy członkami UE jak i krajami spoza Unii takimi jak Ukraina.

Pozostałe fundusze w ramach rozpoczynającej się perspektywy finansowej UE 2021-2027 to Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową (FEPŻ), Fundusze Europejskie dla Rybactwa, Fundusze Europejskie na Migracje, Granice i Bezpieczeństwo. Poza nimi funkcjonują dodatkowo programy prowadzone bezpośrednio przez Komisję Europejską, z których część również stanowić może źródło finansowania celów strategicznych i operacyjnych.

Kolejnym niezwykle istotnym elementem ram finansowych Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 są środki pochodzące z budżetu państwa. Przybierają one bardzo zróżnicowane formy. Od dotacji celowych i subwencji ogólnych do rządowych funduszy takich jak:

- Rządowy Fundusz Polski Ład – przeznaczony na cele związane z aktywizacją inwestycyjną, rozwojem przedsiębiorczości oraz ogólną poprawą warunków życia mieszkańców gmin i powiatów.
- Rządowy Fundusz Inwestycji Lokalnych – przeznaczony w szczególności na cele związane z opieką nad dziećmi do lat 3, wychowaniem przedszkolnym oraz komunikacją drogową.

- Rządowy Fundusz Rozwoju Dróg – przeznaczony na szeroko rozumianą dostępność komunikacyjną jst.

Uzupełnieniem opisanych powyżej źródeł finansowania Strategii mogą być pożyczki i kredyty bankowe, darowizny, fundusze norweskie oraz szwajcarskie.

14. Udział społeczności lokalnej w procesie przygotowania Strategii

Rozdział zostanie uzupełniony po przeprowadzeniu konsultacji społecznych.

Spis tabel

Tabela 1. Analiza SWOT gminy Łaziska	8
Tabela 2. Kierunki działań w ramach celu strategicznego 1	11
Tabela 3. Kierunki działań w ramach celu strategicznego 2	12
Tabela 4. Kierunki działań w ramach celu strategicznego 3	13
Tabela 5. Wskaźniki realizacji celu strategicznego 1	15
Tabela 6. Wskaźniki realizacji celu strategicznego 2	16
Tabela 7. Wskaźniki realizacji celu strategicznego 3	16
Tabela 8. Powiązanie zakresu interwencji OSI Powiśle z celami operacyjnymi Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030	19
Tabela 9. Wytyczne i ustalenia w zakresie kształtowania polityki przestrzennej w gminie Łaziska	27
Tabela 10. Powiązanie celów operacyjnych Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 z dokumentami szczebla krajowego oraz regionalnego	29
Tabela 11. Wytyczne dla dokumentów wykonawczych	34

Spis map

Mapa 1. Gminy zagrożone trwałą marginalizacją w województwie lubelskim	18
Mapa 2. Obszar Strategicznej Interwencji Powiśle w ramach SRWL2030	20
Mapa 3. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej województwa lubelskiego	21
Mapa 4. Sieć powiązań społeczno-gospodarczych gminy Łaziska	22
Mapa 5. Sieć powiązań infrastrukturalnych w gminie Łaziska	23
Mapa 6. Sieć powiązań przyrodniczych gminy Łaziska	24
Mapa 7. Model struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy Łaziska	26

Spis rysunków

Rysunek 1. Kolejne etapy procesu opracowywania Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030	2
Rysunek 2. Cele strategiczne i cele operacyjne Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030	10
Rysunek 3. Główni uczestnicy systemu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030	33
Rysunek 4. Procesy systemu realizacji Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030 oraz główne sektory za nie odpowiedzialne	34
Rysunek 5. Proces ewaluacji Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030	36
Rysunek 6. Ramy finansowe Strategii Rozwoju Gminy Łaziska do roku 2030	37